

הלכות אישות פרק ט' (תורגם אוטומטית)

Hebrew

תורגם אוטומטית

סיכום השיעור

והשנייה הייתה ערוה. רק משום ששתייהן בבת אחת, הן מבטלות זו את זו.

הלכה ב — "הראויה מכם לביאה מקודשת לי" / "כולכן עם שפחה, גויה, או ערוה

דברי הרמב"ם (חלק ראשון): ואם אמר להן "הראויה מכם לביאה מקודשת לי" — הרי כולן מקודשות לו חוץ מן האחיות או אשה ובתה וכיוצא בהן.

דברי הרמב"ם (חלק שני): אם אמר להן הרי כולכן מקודשות לי, והיתה בהן שפחה או גויה או אשה אחת ערוה, כגון אשת איש או בתו או אחותו וכיוצא בהן — אין אחת מכולם מקודשת. ואם אמר הראויה מכם לביאה מקודשת לי — כולם מקודשות לו חוץ מאותה אשה שאין הקידושין תופסין בה.

פשוט: אם הוא אומר לא "כולכן" אלא "מי מכן שראויה לביאה תהיה מקודשת לי" — אז כל הנשים הכשרות מקודשות, ורק העריות (שתי אחיות, אשה ובתה) או אלו שהקידושין אינו תופס בהן (שפחה, גויה) נשארות מחוץ. ב"כולכן" עם שפחה, גויה, או ערוה — אף אחת אינה מקודשת, כי הקידושין היו "קידושין חלקיים" ונופל כל המעשה.

חידושים והסברים:

1. **החילוק בין הלכה א' להלכה ב':** החילוק הוא בלשון הקידושין. ב"כולכן" זה מעשה אחד על כולן, ומכיוון שחלק פסול, הכל נופל. ב"הראויה מכם" הוא הכניס **תנאי/סלקציה** — הוא מתכוון רק לאלו שראויות, ולכן הכשרות אכן מקודשות.

2. **אינו צריך לדעת מי:** אדם אינו צריך לדעת את שם האשה שהוא מקדש. הוא יכול לגשת לקבוצת נשים ולומר "הראויה מכם" — זו לשון כשרה שפועלת אוטומטית על הנכונות.

3. **חילוק בין שפחה/גויה לגבי לאוין ועריות:** בשפחה וגויה היסוד הוא ש"לא אישות לא עובד" — זה לא רק לאו, אלא בכלל אין שייכות תפיסת קידושין. בשתי אחיות החידוש הוא ששתייהן **נאסרות באותו רגע**. כאן (עם שפחה/גויה/ערוה) יש **חידוש קטן יותר** — זה רק מקרה אחר של אותו עיקרון.

הלכה ג — "אחת מכם מקודשת לי" בשתי אחיות

דברי הרמב"ם: אמר לשתי אחיות הרי אחת מכם מקודשת לי... כולן צריכות גט... ואסור לו לבוא על אחת מהן.

רמב"ם הלכות אישות פרק ט' — סיכום מלא

הקדמה

הפרק עוסק בספיקות בקידושין — מי מקודשת, נאמנות, שליחות, ספק ערוה, ספק אשת איש, קול, וכדומה. אלו סוגיות למדניות המיועדות לדיינים ורבנים (מסדרי קידושין). הרמב"ם מביא את כל ההיכי תמצאות כי הכללים היוצאים מהפרטים חשובים לאלפי מקרים אחרים. הרמב"ם הוא ספר הלכה, אך לא כל דבר שהוא מביא הוא רק משום שכך כתוב בגמרא — חלק הוא דווקא משום שזו שאלה למדנית חשובה.

הלכה א — המקדש שתי נשים כאחת (שתי אחיות / אשה ובתה)

דברי הרמב"ם: המקדש נשים רבות כאחת ואומר הרי כולכם מקודשות לי, והיה בהם שתי אחיות או אשה ובתה וכיוצא בהן — אין אחת מכולם מקודשת.

פשוט: כאשר אדם מקדש מספר נשים בבת אחת בלשון "הרי כולכן מקודשות לי", ובתוכן שתי אחיות או אשה ובתה (עריות שהן ערוה רק זו על זו), אף אחת מכל הנשים אינה מקודשת — אפילו לא אלו הכשרות.

חידושים והסברים:

1. **"לולאה" של שתי אחיות בבת אחת:** שתי אחיות הן ערוה זו על זו רק אם* הקידושין חל. אך אם הקידושין אינו חל, אף אחת מהן אינה ערוה, ואז הקידושין צריך לחול! הדרך לצאת מלולאה זו היא הכלל של קידושין הנתנים לביאה — הקידושין צריך להיות כך שלאחר הקידושין אפשר להיות עם האשה. כאן, בשתי אחיות בבת אחת, יש ספק בכל אחת, ואף אחת אינה ראויה לביאה בוודאות.

2. **בטלה מקצתה בטלה כולה:** מכיוון שחלק מהקידושין פסול (הערוה), כל מעשה הקידושין בטל על כולו. זה אינו פשוט — בעניינים אחרים (כמו "קני עץ וחמור") אומרים שמה שטוב טוב, ומה שרע רע — מחלקים. המגיד משנה מביא שהרשב"א ואחרים חולקים על הרמב"ם וסוברים שאין זה ודאי שכולן פסולות. אך הרמב"ם פוסק שמכיוון שזה מעשה קידושין אחד, וחלק ממנו פסול, הכל פסול.

3. **חילוק בין אחת אחר השנייה לבין בבת אחת:** כאשר מקדש אחת אחר השנייה (לא בבת אחת), הראשונה הייתה מקודשת

חידושים:

- הקשר להלכות הקודמות: קודם היה אדם אחד שקידש בעצמו קבוצת נשים ולא יודעים בדיוק; כאן השליח שלא יודעים בדיוק איזו אשה קידש (או ש"גנב" — קידש לעצמו).

הלכה ד (המשך) — שליח קבלה מאשה

דברי הרמב"ם: וכן אשה ששלחה שליח לקדשה, והלך וקדשה, וקדשה היא עצמה לאחר, ואינו ידוע מי קדם — שניהם נותנין גט. במה דברים אמורים ברחוקים, אבל אם קידשה השליח לאב וקדשה היא עצמה לבן או לאח וכיוצא בהן — שניהם נותנין גט ואין אחד כונס.

פשט: כאשר אשה שלחה שליח קבלה לקבל קידושין, והשליח קיבל קידושין מאיש אחד, אך באותו זמן היא עצמה קיבלה קידושין מאיש שני, ולא יודעים מי קדם — שניהם צריכים לתת גט. אך אם שני האנשים רוצים, אחד יכול לתת גט והשני כונס. זה רק כאשר שני האנשים רחוקים (לא קרובים). אך אם השליח קידשה לאב, והיא עצמה קיבלה קידושין מהבן או האח — שניהם צריכים לתת גט, ואף אחד לא יכול לכנס.

חידושים והסברות:

1. **חילוק בין שליח של איש לשליח של אשה:** באשה אין צורך במעשה של אחות אשתו כדי ליצור בעיה — באשת איש עצמו מספיק. שליח של אשה גם שונה משליח של איש — בשליח קבלה צריך שהבעל דעה יהיה בשעת מעשה.

2. **מדוע ברחוקים יכול "אחד כונס":** באשת איש (רחוקים), ברגע שאחד נותן גט, היא אינה עוד אשת איש, והשני יכול להיות עמה. מה שאין כן באחות אשתו (קרובים) — אפילו לאחר הגט נשאר האיסור, כי **אחות גרושתו אסורה**. לכן לא עוזרת העצה של "אחד נותן גט". לא כל העריות נשארות לאחר מיתה — באחות אשתו, כאשר האחות מתה, כבר מותר. אך אחות גרושתו נשארת אסורה.

3. **"כונס" פירושו עם קידושין חדשים:** "כונס" לא רק לקחת — השני צריך אולי לתת קידושין חדשים. הרמב"ם לא אומר זאת במפורש כאן, ובמקרים מסוימים הרמב"ם אומר שצריך קידושין חדשים, ובאחרים לא — יש מחלוקת בפוסקים.

4. **חזרה לחקירה על ספק קידושין:** האם כל ספק קידושין מספיק שאדם יוצא, או צריך קידושין ודאי. אולי הוא כבר מקיים את מצוות הקידושין דרך הספק, והוא צריך רק לעשות שוב ברכה, אך החלות כבר מספיקה.

הלכה ה — שליח שמת — האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה

דברי הרמב"ם: האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה, ומת השליח — הרי זה בחזקת שקידש, והואיל ואינו יודע איזו

פשט: הוא אומר לשתי אחיות "אחת מכן מקודשת לי" — שתיהן צריכות גט, אך הוא אסור לבעול אף אחת מהן, כי בכל אחת יש ספק אחות אשתו.

חידושים והסברים:**קידושין שאין מסורין לביאה**

- **יסוד המחלוקת:** יש שיטה (רבא) שקידושין שאינם מסורין לביאה לאו קידושין — מכיוון שהוא אינו יכול בפועל לבעול אף אחת מהן (בכל אחת יש ספק אחות אשתו), הקידושין לא צריך לחול מלכתחילה. **הרמב"ם פוסק כאביו** שקידושין שאין מסורין לביאה הם קידושין — לכן שתיהן צריכות גט. לאדם יש רק **"בעיה הלכתית טכנית"** — אחת מהן הוא יכול בוודאי, רק לא יודעים איזו. השאלה היא האם זה חיסרון למדני בקידושין עצמו, או רק בעיה מעשית. זו **אחת ממחלוקות י"ג** — מחלוקת בין הרמב"ם לראשונים אחרים.

האם קידושין צריך להיות על "אשה מסוימת"

- **קושיא יסודית:** מדוע לא נאמר שקידושין צריך להיות על **אשה מסוימת** — ואם לא יודעים איזו, זה בכלל אינו מעשה קידושין? **"אתה עושה חלות על משהו שלא יכול לקרות... כשאנשים עושים דברים שהם ספק, הם עדיין לא עשו מעשה שלם."** הוא בכלל לא התכוון לאשה ספציפית — זה לא ספק איזו התכוון, אלא הוא בכלל לא התכוון לכלום.

- **תשובה:** היית מחדש הלכה חדשה בתורה שקידושין צריך להיות בידיעה איזו אשה — אך אין הלכה כזו. ראייה מתרומה: אדם יכול לומר "הרי אחת משתי התפוזים האלה תרומה" ושתיהן נעשות ספק תרומה — כך גם בקידושין. **"הוא לא התכוון לכלום"** אינה סיבה שלא יחול — זה כמו ספק ש"נולד" על ידי מעשה האדם, אך בכל זאת יש חלות.

[דיגרסיה: הערה מוסרית]

- **"מדוע לתת כוח לאדם להרוס נשים בשטויות?"** — מדוע התורה נותנת לאדם את הכוח ליצור הרס כזה? תשובה: זו אינה שאלה למדנית — אדם שעושה זאת במזיד הוא "חולה נפש". אך **הלמדנות עומדת בפני עצמה** — לומדים כאן את היסוד של קידושין שאין מסורין לביאה, שהיא מחלוקת למדנית, לא שאלה מעשית.

הלכה ד — שליח שקידש לעצמו

דברי הרמב"ם: העושה שליח לקדש לו אשה פלונית, והלך וקידשה לו [=לעצמו]... השליח קידש את האשה לעצמו במקום למשלח, והמשלח הלך וקידש לאמה או לבתה או לאחותה.

פשט: לא יודעים איזה קידושין היה קודם — של השליח (לעצמו) או של המשלח (לאחות/אם/בת). אם קידושי השליח קודמים, קידושי המשלח אינם חלים (כי זו ערוה). אם קידושי המשלח קודמים, הם חלים. קידושי השליח לעצמו פועלים (הוא בוודאי מקודש לאותה אשה) — **השאלה היא רק לגבי קידושי המשלח.**

לא שואלים את השאלה עליה — שואלים על זכות המשלח לקחת אשה שיש לה קרובות, ושם חסרה החזקה.

קרובה שהיתה אשת איש בשעת השליחות

הרמב"ם: ומותר באשה שאין לה קרובות כגון אלו... אף על פי שנתגרשה קודם שימות השליח... ואין אומרים שמא קידש השליח את קרובתה אחר שנתגרשה, מפני שלא היתה ראויה בשעה שעשה השליח. ואין אדם עושה שליח לקדש לו אלא אשה שיכול הוא לקדשה בשעת השליחות.

פשוט: אם קרובת האשה הייתה אשת איש בשעה שהמשלח עשה את השליח, אפילו אם היא התגרשה אחר כך לפני שהשליח מת, המשלח מותר עם אותה אשה. כי אדם עושה רק שליח לקדש אשה שכשרה בשעת השליחות.

חידושים:

1. **מדוע לא בהלכות שליחות?** אם זה כלל ששליחות פועלת רק על נשים שראויות בשעת השליחות, מדוע זה לא עומד בהלכות שליחות ככלל כללי? תשובה: רק בשליח סתם (שהוא יצור מטורף) צריך לחשוב על זה.

2. **שתי שיטות ביסוד — דעת או נושא של שליחות:** (א) זה דין בדעת — המשלח לא מתכוון לאשה שהיא עכשיו אשת איש; (ב) זה דין בנושא של שליחות — שליחות יכולה לחול רק על משהו שרלוונטי בשעת מעשה.

3. **סברת הרא"ש:** הרא"ש טוען שזה לא רק עניין דעת, אלא הלכה למדנית בשליחות: אדם לא יכול לעשות שליח על משהו שאין לו עכשיו זכות לעשות. מכיוון שהוא לא יכול עכשיו לקדש אשת איש, הוא לא יכול להעביר את הזכות לשליח. השליח יכול רק להעביר רשות שיש למשלח.

הלכה ו — חמישה אחים עם חמש אחיות

הרמב"ם: מי שהיו לו חמשה בנים... כל אחת מהן צריכה חמשה גיטין מכל האחים.

פשוט: אב עם חמישה בנים, כולם עשו אותו שליח לקדש, והוא קידש אחת מחמש בנות של אב אחר, אך לא יודעים איזה בן לאיזו בת. כל אשה צריכה גט מכל אח — 25 גיטין בסך הכל.

חידושים:

1. **מדוע לא כולם לכולם?** האב לא רצה לעשות את כל החמישה לכל החמש, כי הוא לא רצה שכל אחד יהיה ערוה על האחר (אחות אשתו).

2. **מת אחד מהם — חליצה:** אם אחד מהאחים מת, כל אשה צריכה רק 4 גיטין. אך צריך גם לחשוש ליבום — צריך לתת חליצה לאחת מהן. חליצה מספיקה מיבם אחד (לא כמו גט שכל אחד צריך לתת). זה ספק צרת ערוה — אולי היא אחות אשתו, אך זה רק ספק, לא ודאי צרה.

אשה קידש לו, הרי זה אסור בכל... הרי זה אסור בכל אשה שיש לה קרובות שאין ערוה עמה.

פשוט: כאשר משהו אומר לשליח "לך קדש לי אשה" (בלי לציין איזו), והשליח מת — עושים חזקה שקידש (חזקה שלוח עושה שליחותו). אך לא יודעים איזו אשה — לכן הוא אסור על כל הנשים שיש להן קרובות (אם, אחות, בת), כי אולי אחת מהקרובות היא המקודשת, והוא יחיה עם ערוה.

חידושים והסברות:

1. **חזקה שלוח עושה שליחותו — קושיא מהצד השני:** החזקה אומרת שהשליח עושה שליחותו — אך כאן הוא צריך לשכנע אשה! יש עוד אדם בתמונה. כמו אליעזר עבד אברהם שאמר "אם לא תאבה האשה" — אולי היא לא רצתה! **החלוקה מתוקק דן בעניין** — כאילו שכל אחד רוצה לעשות שידוך. אך "חזקה שלוח עושה שליחותו" פירושו שהוא אדם נאמן שעושה מה שמצווים עליו — אך זה לא אומר שהוא מצליח.

2. **יישום מעשי — מתי החזקה הגיונית:** מדברים כאן כאשר זה הגיוני — כאשר השליח אכן נסע לעיר לבצע את השליחות, לא סתם כאשר אמרו משהו. משל משדכן — כאשר אומרים לשדכן "מצא לי שידוך", אין חזקה שכבר מצא, אלא אם עבר מספיק זמן.

3. **איפה האשה? — קושיא לוגית:** אם השליח אכן קידש אשה, איפה היא? מדוע היא לא יוצאת? אפשר לעשות חזקה: "חזקה כלה מספרת לאנשים שהיא כלה" — אך בהלכה לא מחשבים עם זה. זה משקף מציאות שבה נשים היו שקטות, לא בשוק — לכן אפשר שאשה קיבלה קידושין ולא יודעים על כך.

4. **אלו חומרות:** כל אלה חומרות גדולות, וגם חומרות כדי שאנשים יפחדו מדברים כאלה — שלא ישלחו שליח עם שליחות רחבה כזו. זו סיבה מדוע **מצוה בו יותר מבשולחו** — כי שליח יכול לעשות צרות גדולות.

5. **קושיית התוספות:** התוספות שואלות — אם לוקחים את החשש ברצינות כזו שהמשלח אסור בכל הנשים שיש להן קרובות, מדוע לא נאמר שכל נשי העולם יהיו אסורות לכל הגברים, כי אולי הן אשת איש (מקודשת למשלח)?

6. **תירוץ התוספות — קנס:** התוספות עונות שכל ההלכה היא **משום קנס** — ענשו את המשלח על שעשה שליחות מטורפת כזו (שליח לקדש סתם).

7. **תירוץ הרמב"ן — חזקת פנויה מול חזקה על קרובות:** הרמב"ן חולק על התוספות ואומר שזה אכן דין אמיתי. סברתו העמוקה: **לכל אשה עצמה יש חזקת פנויה** — לכן כל הגברים יכולים להתחתן עם כל הנשים (תירוץ לקושיית התוספות). אך — לאף אחד אין חזקה שקרובה שלה (אחות, אם, בת) לא נתקדשה. חזקת הפנויה פועלת רק על האשה עצמה, לא על העובדה שהיא קרובה של מקודשת. זה חילוק עדין מאוד — החזקה עוזרת למעמד האשה עצמה, אך לא לסיכון הערוה דרך קרבה. **נגד:** לאחות האשה יש גם חזקת פנויה! תשובה: כן, יש לה חזקה, אך עכשיו

הלכה ז — אב עם קטנה/נערה ובוגרת

הרמב"ם: אף שהיתה לו בת קטנה נערה שהיא ברשותו... ובוגרת שנתנה רשות לקדשה... וקידש בתו סתם לאחר — אין הבוגרת בכלל, עד שיפרש ויאמר בתי הבוגרת שעשתה אותו שליח. לפיכך אין הבוגרת מקודשת, ואחותה מקודשת.

פשוט: אב שיש לו קטנה/נערה (שיש לו אוטומטית רשות לקדש) ובוגרת (שעשתה אותו שליח), אם הוא אומר סתם "בתי" — הוא מתכוון רק לקטנה/נערה, לא לבוגרת. לכן הבוגרת אינה מקודשת, ואחותה (הקטנה/נערה) מקודשת.

חידושים:

1. **חילוק בין כוח טבעי לכוח שליחות:** כוח האב לקדש קטנה/נערה הוא **כוח טבע

** — זה לא משהו שהוא איבד וקיבל בחזרה דרך שליחות. זה כוח אמיתי. לכן, כאשר הוא אומר סתם "בתי", הוא מתכוון לבת שיש לו כוח טבעי עליה. שליחות הבוגרת היא כוח חלש יותר, נוסף, ולכן צריך לומר במפורש.

2. **"סתם קידושין" הוא עבור:** היה אפשר לחשוב שכאן נוצר שוב ספק (שתי האחיות אסורות), אך לא — כאן יש "פתרון" כי יודעים למי הוא מתכוון.

3. **עיקר החידוש:** הלשון "בתי" הוא "לשון ממתיר הספיקות" או "מצמצם הספיקות" — המילה עצמה רומזת על דעתו ומצמצמת את הספיקות. העיקרון: אדם כאשר הוא יכול, הוא מדבר בבירור.

הלכה ח — שתי כיתי בנות משתי נשים, "בתי הגדולה" / "בתי הקטנה"

דברי הרמב"ם: מי שיש לו שתי כיתי בנות משתי נשים, וכולן ברשותו, וקידש אחת מהן, ובשעת הקידושין אמר לבעל "קידשתי לך את בתי הגדולה" — אף על פי שיש לומר שמא גדולה שבגדולות קידש, או גדולה שבקטנות, או קטנה שבגדולות שהיא גדולה מן הגדולה שבקטנות — הרי כולן מותרות חוץ מן הגדולה שבגדולות, והיא לבדה המקודשת. וכן אם קידש בתו הקטנה... הרי כולן מותרות חוץ מן הקטנה שבקטנות.

פשוט: כאשר לאב יש שתי קבוצות בנות משתי נשים, והוא אומר "בתי הגדולה" — יש שלוש פרשנויות אפשריות: (1) גדולה שבגדולות, (2) גדולה שבקטנות, (3) קטנה שבגדולות שגדולה מגדולה שבקטנות. פסק: רק הגדולה שבגדולות מקודשת, כל האחרות מותרות. אותו דבר בהיפך עם "קטנה".

חידושים:

1. **עיקרון ה"פירוש המצומצם ביותר":** כאשר אדם מדבר בהקשר קידושין (דבר של בירור), הוא מדבר בבירור. "גדולה" פירושו "שאין בבנותיו גדולה ממנה" — אין גדולה יותר. "קטנה" פירושו "שאין בהן קטנה ממנה". הולכים אחר הפירוש המצומצם ביותר.

2. **חילוק בין בבית לבין הקשר קידושין:** בבית האב יכול לקרוא לבנות שונות "גדולה" (על פי מעמדן בקבוצתן), אך כאשר הוא מדבר בהקשר קידושין — "דבר של בירור" — הוא מדבר בבירור ומתכוון לפירוש המוחלט.

3. האב "אינו אב משוגע" — מניחים שהוא רוצה להיות ברור ומסכים, לכן הולכים אחר הפירוש המחמיר והברור ביותר של לשונו.

הלכה ט — נאמנות האב לומר "קידשתי את בתי"

דברי הרמב"ם: נאמן האב לומר על בתו קודם שתבגור שהיא מקודשת, ואוסרה על הכל.

פשוט: האב נאמן לומר שקידש את בתו, כל עוד היא עדיין קטנה או נערה (קודם שתבגור), ובכך הוא אוסר אותה על כל הגברים.

חידושים:

1. **נאמנות באה עם רשות:** כאשר נותנים לאדם רשות (לקדש), נותנים לו גם נאמנות לומר שביצע את רשותו. "שני הדברים באים יחד הן בלמדנות והן גם במעשה."

2. **אין צורך להביא עדים:** הרמב"ם מסביר מאוחר יותר שצריך להיות עדים בקידושין, אך כאן מדברים על נאמנות — כאשר האב אומר "קידשתי", הוא מתכוון לקידושין כשרים עם עדים, ולא קוראים לעדים, כי זה משמעות הנאמנות. בית הדין לא הולך לומר "בואו נביא את העדים".

3. זה חלק מעיקרון רחב יותר: התורה נתנה נאמנות לאבות על ילדיהם — לגבי יוחסין, לגבי יהדות, וכאן לגבי קידושין.

הלכה י — "קידשתי את בתי ואיני יודע למי"

דברי הרמב"ם: האב שאמר קידשתי את בתי ואיני יודע למי קידשתיה — הרי זו אסורה לעולם על כל אדם. עד שיאמר האב "נודע לי שלפלוני קידשתיה", ותהיה צריכה גט ממנו בלבד. ואף על פי שנודע לו אחר שבגרה.

פשוט: כאשר האב אומר שקידש אותה אך לא יודע למי, היא אסורה על כל הגברים. עד שהאב יאמר "נודע לי שלפלוני קידשתיה" — אז היא צריכה רק גט ממנו. אפילו אם האב נזכר רק לאחר שהיא כבר בוגרת.

חידושים:

1. **"נודע לי" מול "נזכרתי":** "נודע לי" לא רק "נזכרתי". זה יכול להיות שהוא "גילה" — למשל, היו כמה גברים, הוא לא ידע של מי הטבעת, ומאוחר יותר הוא פתר את זה. "נודע לי" רחב יותר מ"נזכרתי".

2. **אינו צריך דין וחשבון:** כחלק מנאמנותו, האב אינו צריך להסביר איך נודע לו.

3. **מסגרת זמן:** האב יכול לומר "איני יודע" וכמה ימים אחר כך לומר "נודע לי שלפלוני קידשתיה" — זה לא חייב להיות באותו

מקום או זמן.

לא מספיקה לעצור חתונה קיימת. כבר יש "חזקה" — כבר נפסק שהיא נשואה לראשון, והשני לא יכול לשנות את המעמד.

הלכה יב — אשה שאמרה "נתקדשתי ואיני יודעת למי" — ובא אחד ואמר "אני קדשתיך"

דברי הרמב"ם: אשה שאמרה נתקדשתי ואיני יודעת למי, ובא אחד ואמר אני קדשתיך — נאמן ליתן לה גט ותהיה מותרת לכל אדם חוץ ממנו, אבל אינו נאמן לכנוס.

פשט: הוא נאמן מספיק לתת גט (ובכך היא נעשית מותרת לכל אדם), אך הוא אינו נאמן להתחתן איתה בעצמו.

חידושים:

1. **מדוע לא נאמן לכנוס?** כי "שמא יצרו תקפו" — חושדים שהוא משקר כי הוא רוצה לחיות איתה.

2. **מדוע היא לא יכולה להכחיש?** "והיא תרגיל לו כדי להתירה" — היא תסכים איתו כי היא "תקועה" (היא לא יכולה להתחתן עם אף אחד), לא בגלל שיש לה יצר הרע, אלא כי היא לא רוצה להישאר אשת איש.

3. **חילוק בין אב לאשה:** במקרה של האב הגבר נאמן לכנוס, כי האב לא "ישתף פעולה" איתו (אין לו אינטרס). אך כאשר האשה עצמה אמרה "איני יודעת", היא מוכנה לשתף פעולה כי היא רוצה לצאת ממעמדה.

4. **מה פירוש "איני יודעת"?** כאשר היא אומרת "אני לא יודעת", האם היא יכולה מאוחר יותר לומר "אתה בוודאי לא היית — אני זוכרת שזה היה בלונדיני"? בסימן זה לא כתוב במפורש המקרה שבו ה"אינו יודע" נזכר מאוחר יותר, אך רואים שלא נשלל שהוא/היא יכולים עדיין לומר משהו.

הלכה יג — שווייה אנפשיה חתיכה דאיסורא

הוא אומר "קידשתיך", היא אומרת "לא קידשתיני"

דברי הרמב"ם: האומר לאשה קידשתיך והיא אומרת לא קידשתיני — הוא אסור בקרובותיה, והיא מותרת בקרוביו. שווייה אנפשיה חתיכה דאיסורא.

פשט: כל אחד יכול רק להזיק לעצמו בטענתו, לא לשני. יש לו נאמנות רק על עצמו.

חידושים:

1. **מה פירוש שווייה אנפשיה?** אתה אומר שהתחתנות תהיה בעיה — תתנהג כך באמת. זו התנהגות, לא בירור של מציאות.

2. **מדוע זה לא פועל על השני?** המעשה לא יכול להיות שניהם — רק אחד מהם אמת. כאשר מחמירים עליו, זה לא בגלל שקבעו שזו המציאות, אלא כי הוא לקח זאת על עצמו. לכן זה לא פועל עליה.

הוא אומר "קידשתיך" (לאם), היא אומרת "לא קידשת אלא בתי" (ולהיפך)

4. **"אף על פי שנודע לו אחר שבגרה": המגיד משנה** מוזכר. העיקרון: הרמב"ם אמר "נאמן קודם שתבגור" — זה אומר: כל עוד היא עדיין נערה, יש לו נאמנות (בדיוק כמו שיש לו רשות). ברגע שקיבל את הנאמנות (על ידי אמירת "קידשתי" בעוד שהיא נערה), זה נשאר מספיק כדי לפתור מאוחר יותר עם "נודע לי שלפלוגי" — אפילו לאחר בגרות.

5. **מדוע כתוב "צריכה גט" אצל "נודע לי" של האב אך לא "יכול לכנוס"?** אצל האב כתוב רק "צריכה גט ממנו" (מרמז שהוא צריך גט, לא שהוא יכול לכנוס), בעוד שאצל הגבר שבא לומר "אני הוא שקידשתיה" כתוב "נאמן אף לכנוס". אולי "צריכה גט" מדבר על מקרה שבו אותו גבר לא מסכים, אך אם הוא מסכים, הוא אכן יכול לכנוס.

הלכה יא — "בא אחד ואמר אני הוא שקידשתיה"

דברי הרמב"ם: בא אחד ואמר "אני הוא שקידשתיה" — נאמן, אף לכנוס, ואינו צריך קידושין אחרים.

פשט: כאשר האב אמר "איני יודע למי קידשתיה" וגבר בא לומר "אני זה שקידש אותה" — הוא נאמן, הוא אפילו יכול להתחתן איתה, והוא אינו צריך קידושין חדשים.

חידושים:

1. **נאמן אף לכנוס:** היה אפשר לחשוב שהוא נאמן רק לחומרא (לתת גט), אך לא — הוא נאמן אפילו לקולא, הוא יכול להתחתן איתה.

2. **מדוע לגבר יש יותר נאמנות מלאב?** אצל "נודע לי" של האב כתוב רק "צריכה גט", אך אצל הגבר כתוב "נאמן אף לכנוס". לגבר יש "חזקה נוספת" (כפי שכתוב ברמב"ם).

3. **מגבלת האב:** כאשר האב כבר אמר "איני יודע", הוא לא יכול פתאום מאוחר יותר לומר "אני זוכר בוודאות שאתה לא היית זה" — הוא כבר איבד את מעמדו לערער.

4. **[דיגרסיה: השלכות מעשיות]** החכמים מצאו כאן דרך טובה לעזור לאשה — לא רוצים שאשה תהיה "אסורה לעולם", לכן יש עצה: מי שבא ואומר "אני הוא שקידשתיה" נאמן, והאב כבר לא יכול לערער.

כאשר שני אנשים באים לטעון "אני קידשתיה"

דברי הרמב"ם: כאשר שני אנשים באים וכל אחד אומר "אני זה שקידש אותה" — שניהם לא יכולים להתחתן איתה, אך הם יכולים להסכים שאחד נותן גט והשני כונס.

פשט: שניהם נאמנים לחומרא — שניהם צריכים לתת גט. אך הם יכולים להסכים שאחד נותן גט והשני מתחתן.

חידושים:

- כאשר הראשון כבר התחתן, והשני בא רק אחר כך — השני אינו עוד נאמן. **מדוע?** כי הנאמנות מספיקה לחומרא (לדרוש גט), אך

מקום הרמב"ם: כאשר הוא אומר "לא קידשתי" אך נותן גט מעצמו — כופין אותו ליתן כתובה.

פשט: אם הוא נותן גט מעצמו (לא בגלל שבית הדין ביקש ממנו), זו סוג של הודאה שהוא אכן קידש, ולכן הוא חייב גם לתת כתובה.

חידושים:

1. חילוק בין "מבקשין ממנו" ל"נתן גט מעצמו": כאשר בית הדין מבקש ממנו לתת גט (מבקשין ממנו), הוא עושה זאת כטובה כדי להתירה, וזו אינה הודאה — הוא נשאר בטענתו "לא קידשתי" ו"אין לו הפסד". אך כאשר הוא נותן גט מעצמו, בלי שבית הדין ביקש ממנו, זו סוג הודאה שהוא אכן קידש, ולכן הוא חייב גם כתובה.

2. **קושיא על תלמיד חכם:** תלמיד חכם יודע שמאוחר יותר כתוב ברמב"ם שיבקשו ממנו גט. האם הוא לא יכול לומר "נתתי רק גט כי רציתי לעשות טובה" — הוא יודע שיצטרך לשלם כתובה! זה מראה ש"אין לו הפסד" הוא רק משהו שבית הדין עושה (מבקשין ממנו), לא כאשר הוא עושה זאת מעצמו.

3. **הוא נעשה "כלום":** בגרושה רגילה הוא אסור באחות אשתו, הוא נשאר קרוב. אך כאן, מכיוון שהוא לא מאמין שקידש, הוא אפילו לא נאסר בקרובותיה. הוא נעשה ממש "כלום" — לא השתנה כלום עבורו. רק עבורה יש חומרא שהיא תוכל להתחתן.

הלכה טז — שליח שקידשה לעצמו

דברי הרמב"ם: "העושה שליח לקדש לו אשה, והלך וקידשה לעצמו — הרי זו מקודשת לשליח. וכל העושה דבר זה, או כיוצא בו בשאר דברי מקח וממכר — נקרא רשע."

פשט: כאשר שליח הולך ומקדש את האשה לעצמו במקום למשלח, הקידושין פועל לשליח, אך הוא נקרא רשע.

חידושים:

1. **"נקרא רשע" כקטגוריה הלכתית:** זה לא רק הערה מוסרית — זה הלכה אמיתית. זה הדין של "עני המהפך בחררה" — מי שחוטף משהו מאחר. מעשית זה אומר שיש זכות לקרוא לו "רשע" — הוא לא יכול לטעון לשון הרע, כי הוא באמת רשע לפי הלכה.

2. **נפקא מינה מעשית של "נקרא רשע":** אפשר לצעוק עליו ברחוב "רשע" והוא לא יכול לעשות כלום. אם כותבים עליו "הרב הרשע" בעיתון, והוא אכן חטף את מעמדו מאחר שהיה השליח — מותר.

3. **[דיגרסיה: מקבילה לר' ישראל לנטר]:** בהלכות דומות כמו "יש לו תרעומות" (בהסכם בדיבור), רואים שיש קטגוריות הלכתיות של מתי מותר להתרעם על השני ומתי לא.

4. **האם אפשר לדרוש ממנו גט? לכאורה,** כדין "נקרא רשע", אפשר לדרוש מהשליח שיתן גט לאשה ולתת לאדם הראשון (המשלח) להתחתן איתה. אך אולי המשלח כבר לא רוצה את האשה אחרי זה.

דברי הרמב"ם: הוא אומר "קידשתיך" (לאם), היא אומרת "לא קידשת אלא בתי" — הוא אסור בקרובות הגדולה, הגדולה מותרת בקרוביו, הוא מותר בקרובות הבת, הבת מותרת בקרוביו. ולהיפך: הוא אומר "קידשתי את בתך", היא אומרת "לא קידשת אלא אותי" — הוא אסור בקרובות הבת, הבת מותרת בקרוביו, הוא מותר בקרובות האם, האם אסורה בקרוביו.

פשט: כל אחד נאסר רק לפי טענתו שלו — שוויה אנפשיה חתיכה דאיסורא. נאמנות האם על עצמה לא יכולה לאסור את הבת, ולהיפך.

הלכה יד — כלל: כל טענות הקידושין הן בשהיו עדים

דברי הרמב"ם: "וכל אלו שטוענין הקידושין — בשטוען שהיו שם קידושין בפני עדים, והלכו למדינת הים או מתו."

פשט: כל המקרים שבהם מדברים על נאמנות בטענות קידושין, מדברים כאשר הטוען טוען שהיו עדים שנסעו או מתו.

חידושים:

1. **מדוע צריך עדים?** כי קידושין בלא עדים הוא "אין קידושין" — זה כלום. אפילו אם שניהם מודים שהיו קידושין בלא עדים, פשוט שזה לא קידושין.

2. **דיוק של "הלכו למדינת הים או מתו":** הרמב"ם לא רק מתכוון שצריך להיות אפשרי הלכתית (עדים), אלא גם שהמעשה צריך להיות הגיוני — כאשר יש עדים, היו שואלים אותם. רק בגלל שהם נעלמו או מתו, באים לנאמנות. גם זה עצמו צריך להיות הגיוני — שעדים פתאום ימותו שניהם.

3. **נאמנות אינה מקסימום:** הנאמנות היא עדיין "טובה יותר" — לבית דין יש עדיין טענות טובות יותר, זה לא כמו עדות מלאה.

הלכה טו — אשה אומרת "קידשתיני" והוא אומר "לא קידשתי" — מבקשין ממנו שיכתוב לה גט

דברי הרמב"ם: "בכל מקום שתאמר אשה לאיש קידשתיני והוא אומר לא קידשתי — מבקשין ממנו שיכתוב לה גט כדי להתירה לשאר העם, שאין לו בזה הפסד."

פשט: אפילו כאשר אין לו חיוב הלכתי (כי נאמנותו פועלת רק על עצמו), מבקשים ממנו בכל זאת שיהיה נחמד ויתן גט, כי "זה נהנה וזה לא חסר."

חידושים:

1. **זו תקנה, לא דין:** עד עכשיו דיברו הלכתית (שוויה אנפשיה), אך כאן זו תקנה מעשית — מבקשים ממנו לעזור.

2. **הוא לא נעשה "גרוש":** אין דבר כזה "גרוש" אצל גבר. הוא נשאר פנוי. רק היא נעשית גרושה. לכן עבורו באמת "אין לו הפסד" — הוא לא השתנה כלל על ידי הגט.

כאשר הוא נותן גט מעצמו

הלכה כ — המקדש אחת מחמש נשים ואינו יודע איזו מהן

קידש

דברי הרמב"ם: מי שמקדש אחת מחמש נשים ולא יודע איזו — הוא אסור בקרובות כולן, וצריך לתת גט לכל אחת. אך לגבי כתובה — מניח כתובה אחת ביניהן ומסתלק.

פשט: הוא צריך רק כתובה אחת, כי הוא בוודאי קידש רק אחת. מה שהוא צריך לתת גט לכל אחת הוא חומרא של ספק, אך כתובה היא עניין ממון — הוא לא חייב יותר מאחת.

חידושים:

1. **"מניח ביניהן" — מה זה אומר בפועל?** הריטב"א אומר שזה אומר שהוא מביא זאת לבית הדין. העיקר פשוט הוא שהוא מניח כתובה אחת והוא כבר יצא ידי חובתו — הוא לא צריך להיות זה שמברר מי מקבלת, כי זה דין של "המוציא מחבירו עליו הראיה" — הנשים צריכות להסדיר ביניהן.

2. **השוואה לגזל ואינו יודע למי:** הגזלן צריך לשלם גזילה אחת, אך למי — זו בעיה שלהם.

קידש אחת מחמש נשים בביאה — קנס חכמים

הרמב"ם: אם הוא קידש בביאה אחת מחמש נשים ואינו יודע איזו — קנסו אותו חכמים שיתן כתובה לכל אחת ואחת.

פשט: בקידושי ביאה החכמים קנסו שהוא חייב לשלם כתובה לכל אחת, לא רק לאחת.

חידושים:

1. הקנס מעניין כי הוא "לא מחובר לעבירה" ישירות — זה קנס ממוני על המקדש בביאה.

2. אדם כזה ראוי ליותר מסתם מכה על קידוש בביאה — הוא אפילו לא יודע איזו קידש! "ולא ידע בשכבה ובקומה".

3. **הדבר ידוע שכל ההלכה מדברת רק כאשר שכתובה שכתב לאחת מהן אבדה** — הכתובה אבדה — וכל אחת ואחת אומרת אני היא שקידשתי וכתבת לי ואבדה כתובתי. כי אם לא, היו יכולים לזהות מי יש לה את הכתובה.

הלכה כא — קול שהוחזק בבית דין — מהו "קול"

הרמב"ם: כאשר יוצא קול שאשה מקודשת — הרי זו בחזקת מקודשת ואף על פי שאין שם ראייה ברורה. אך — כל קול שלא הוחזק בבית דין אין חוששין לו.

פשט: "קול" יש לו כוח רק כאשר הוא "הוחזק בבית דין" — זה לא אומר שעדים באים לבית דין, אלא שהקול הגיע לבית דין ובית דין הכיר בו כקול משמעותי. סתם רכילות או שמועות בבית המדרש אינו "קול".

חידושים:

- "הוחזק בבית דין" לא אומר שבית דין מנהל רשימה של קולות. זה אומר שכאשר שאלה באה לבית דין, בית דין צריך להסכים שזה קול לגיטימי — לא כל שמועה מתאימה.

הלכה יז — מחלוקת בין שליח לאשה

מקום הרמב"ם: כאשר השליח אומר "לעצמי קידשתיה" והאשה אומרת "למשלח נתקדשתי".

חידושים:

1. **אם לא עשה השליח בעדים** (שליח הולכה אינו צריך עדים): מאמינים לשליח לחומרא — השליח אסור בקרובותיה, והיא אסורה בקרובי המשלח. אך אף אחד לא יכול להיות איתה. זו אותה הלכה של "שוויה אנפשיה חתיכה דאיסורא" — כל אחד צריך להתנהג לפי מה שאמר.

2. **אם הוחזק השליח בעדים:** לא מאמינים לו שלעצמו קידש, כי יש חזקה שאדם לא בוגד בשליחות שנעשתה בעדים. הרי זו מקודשת לראשון (למשלח). זו חזקה חזקה יותר של שליח עושה שליחותו כאשר מוחזק בעדים.

הלכה יח — כאשר האשה אומרת "איני יודעת"

מקום הרמב"ם: כאשר היא אומרת "איני יודעת למי נתקדשתי, אם לשליח אם לשולחו".

**חידושים

חידושים:

1. **אם לא הוחזק בעדים:** הרי זו מקודשת לשני (לשליח) — מאמינים לשליח ממש, כי הוא אומר כך והיא לא מכחישה אותו, ואין חזקה נגדו.

2. **אם הוחזק שהוא שלוחו בעדים:** מאמינים לו רק לחומרא — שניהם נותנין גט. אך אם רצו, הם יכולים להסדיר: אחד נותן גט ואחד כונס. זה הכלל בכל אשת איש ספק.

הלכה יט — ביטול שליחות

מקום הרמב"ם: "האשה שעשתה שליח לקבל לה קידושין, והלך וקיבל, וחזרה בה, ואין ידוע אם קודם שקיבל בה קידושין חזרה או אחר הקידושין — הרי זו מקודשת מספק. וכן האיש שעשה שליח וחזר בו."

פשט: כאשר אשה (או גבר) עושה שליח ואחר כך מבטל, אך לא יודעים אם הביטול היה לפני או אחרי הקידושין — היא מקודשת מספק.

חידושים:

1. **ביטול שליחות בלא עדים:** הרמב"ם לא אומר שהיא הייתה צריכה לבטל בפני עדים — לכאורה היא יכולה לבטל אפילו בלי לעשות כלום, אך היא הייתה צריכה לומר זאת.

2. **השליח עצמו לא יכול לבטל:** השליח עצמו לא יכול לבטל את שליחותו — יש חזקה שהוא עושה שליחותו.

- חילוק בין אמתלא בשעת הקול לעומת אמתלא לאחר ימים: כאשר האמתלא באה מיד עם הקול, בית דין לא הולך לחפש "חורים" באמתלא — מקבלים אותה. אך כאשר האמתלא באה מאוחר יותר, בית דין צריך להשתמש בשיקול דעתו — רק אם "מראין הדברים" שזה אמת, סומכין עליה. לבית דין יש תפקיד שיקול דעת באמתלא שלאחר ימים שאין להם באמתלא שבאה בשעת הקול.

מעשה באחת שיצא עליה קול

הרמב"ם מביא מעשה: "מעשה באחת שיצא עליה קול שנתקדשה לבנו של פלוני, ולאחר זמן שאלו את אביו ואמר על תנאי כך נתקדשה לו ולא נתקיים התנאי" — והחכמים לא סמכו על דבריו, אלא היא ספק מקודשת, "וכאילו אין שם אמתלא".

חידושים:

- הרמב"ם נדיר מביא מעשיות, וכאן הוא מביא זאת כי זו הלכה שאין לה כלל קבוע — זה תלוי ב"מראין הדברים", שבית הדין שופט בכל מקרה בנפרד.

- המעשה הוא הדוגמה למה "מראין הדברים" אומר: החכמים חקרו את האב והוא לא נראה כאדם אמין, ולכן לא קיבלו את אמתלתו.

הלכה כד — קול קידושין ראשון מול קידושין שני בפנינו הרמב"ם: "יצא עליה קול שהיא מקודשת לפלוני, ובא שני וקידשה בפנינו — בודקין על קידושי ראשון שהן בקול. אם באו עדים בראיה ברורה שהיא מקודשת לראשון" — הראשון נותן גט והשני כונס. אם לא — "לא מגרש ראשון שקידושיו בקול, ונושא השני שקידושיו ודאי".

פשט: כאשר יש קול על קידושין ראשון, ושני קידש בפני עדים, בודקים את הקול. אם יש ראיה ברורה — הראשון נותן גט. אם לא — השני כונס.

חידושים:

1. מה פירוש "עדים בראיה ברורה"? הרמב"ם עצמו אמר שקול אינו ראיה ברורה. זה חייב להיות יותר מקול — אישור חזק יותר, אך לא בהכרח עדים שהיו בחופה.

2. קידושי השני עצמם הם ראיה שהוא לא מחזיק מהקול — כי הוא לא היה מקדש אם היה מאמין שהקול אמת.

אם גירש השני — לא יכנס הראשון

הרמב"ם: אם השני נותן גט — "לא יכנס הראשון, שמא יאמרו החזיר גרושתו מן האירוסין אחר שנתארסה לאחר".

חידושים:

- באמת אין כאן מחזיר גרושתו, כי קידושי הראשון היו רק קול (חלש). אך אנשים יחשבו שהראשון נתן גט, השני התחתן ואחר כך גם נתן גט, ועכשיו הראשון לוקח אותה בחזרה — שנראה כמו מחזיר גרושתו משנתארסה לאחר, שאסור.

- סדר הרמב"ם: עד עכשיו למדנו דרכים לקבוע קידושין דרך הודאה (הגבר או האשה אומרים בעצמם) או דרך עדים. עכשיו הולכים ללמוד דרגה נמוכה יותר — קול — שבו אפילו בלי עדות ממש, אך דרך "שמועה" בעולם, אפשר לחשוש שהיא מקודשת.

הלכה כב — כיצד הוא הקול — דוגמאות לקול תקף

הרמב"ם: כגון שבאו שנים והעידו שהם הסתכלו לתוך בית וראו נרות דולקים, מטות מוצעות, אנשים נכנסים ויוצאים, ובנשים שמחות לה ואומרות נתקדשה פלונית היום — זה קול שמחזיק אותה מקודשת.

אך אם רק שמעו "פלונית נתקדש היום" (יהיה חתונה) — אין חוששין לה, כי שמא נזדמנו לקדש ולא נתקדשה — אולי הכינו אך זה לא התרחש.

דוגמה נוספת: וכן אם באו שנים ואמרו ראינו כמו שמחת אירוסין ושמענו הברה — הם שמעו שמועה מפלוני ששמע מפלוני שנתקדשה פלונית בפני פלוני ופלוני, והלכו להם העדים למדינת הים או מתו — גם זה קול שמחזיק אותה מקודשת.

חידושים:

1. החילוק בין קול תקף לבלתי תקף: "נתקדשה" (עבר — זה כבר קרה) מול "תתקדש" (עתיד — זה יהיה). בעתיד יש סברה מציאותית שאולי זה לא התרחש.

2. שני האנשים שבאים לומר אינם עדים על הקידושין — כי אז היו עדות ממש. הם רק עדים על הקול — שיש שמועה בעולם.

הלכה כג — אמתלא — תירוץ שמחליש את הקול

הרמב"ם: כל זה רק שלא היתה שם אמתלא. אם היתה אמתלא — למשל, פלונית נתקדשה על תנאי, או קידושי ספק — אז לא הוחזקה, ושואלין אותה וסומכין על דבריה.

פשט: כאשר הקול בא עם אמתלא (סיבה לגיטימית מדוע הקידושין אינם ודאיים), הקול נחלש, ואפשר לסמוך על דבריה.

חידושים:

- המנגנון: הואיל ואין שם ראיה ברורה ולא קול חזק — כאשר הקול חלש (כי הוא בא עם אמתלא), יש לה נאמנות להסביר מדוע זה לא אמת.

אמתלא שבאה לאחר ימים

הרמב"ם: יצא עליה קול שנתקדשה לפלוני, ולאחר ימים אמרו אמתלא — אם מראין הדברים לבית דין שהוא כן, סומכין על האמתלא ולא תוחזק מקודשת. אך אם בית דין לא רואה זאת כך — הואיל ולא נשמעה אמתלא בעת שנשמעו הקידושין, הקול לא נחלש.

חידושים:

ל"ראיתי".

2. זו אינה הכחשה של עדים במובן הקלאסי — כי "לא ראינו" אינו "לא היה", אלא "פשוט לא הסתכלתי". בעדי קידושין ממש אין דבר כזה הכחשה דרך "לא ראינו".

3. כאשר עדים היו אומרים שהייתה חופה ענקית עם מוזיקה — ואחרים אומרים "לא ראינו" — לכאורה העדים היו מוכחשים, כי דבר כזה לא אפשר לפספס. חידוש ההלכה הוא ספציפית כי "דרך העם לקדש בצנעה".

4. היא מקודשת ממש (לא רק צריכה גט מספק), כי "לא ראינו" אינו בכלל ראיה.

הלכה כט — עד אחד אומר מקודשת

הרמב"ם: "אמר עד אחד מקודשת היא זו, והיא אומרת לא נתקדשתי — הרי זו מותרת." אך "עד אחד אומר מקודשת ואחד אומר אינה מקודשת — לא תנשא, ואם נסת לא תצא."

פשט: עד אחד לבדו חלש יותר מקול. כאשר היא אומרת לא נתקדשתי — היא מותרת. אך כאשר שני עדים חולקים — לא תנשא לכתחילה, אך אם נסת לא תצא.

חידושים:

1. כאשר היא עצמה אומרת "לא נתקדשתי" יש לה נאמנות נגד עד אחד, כי עד אחד חלש יותר מקול.

2. כאשר שני עדים חולקים (אחד אומר מקודשת, אחד אומר אינה מקודשת) — לכתחילה חוששים, אך בדיעבד לא תצא, כי למעשה היא סוברת שאינה מקודשת.

3. כאשר היא לא אומרת "לא נתקדשתי" (אלא שותקת), זו בעיה לכתחילה.

הלכה ל — אשה שאמרה נתקדשתי וחזרה בה

דברי הרמב"ם: אם נתנה אמתלא לדבריה ויש בדבריה ממש — הרי זו מותרת. אם לא נתנה אמתלא, או שנתנה אמתלא ואין בו ממש — הרי זו אסורה, וקידושי שני קידושי ספק, לפיכך נותן לה גט, ותהא אסורה עליו ועל הכל עד שיבוא ארוסה.

פשט: אשה שאמרה "נתקדשתי" (אני כבר מקודשת), ומאוחר יותר קיבלה קידושין מגבר אחר. אם היא נותנת אמתלא (תירוץ טוב מדוע אמרה זאת — למשל, לא רצתה שאותו גבר ירדוף אחריה), ובית הדין קונה את התירוץ (יש בדבריה ממש) — היא מותרת. אך אם היא לא נותנת אמתלא, או שהתירוץ אינו טוב (אין בו ממש) — היא אסורה על הגבר השני (הוא חייב לתת לה גט), ואסורה על כולם, עד שיבוא ה"ארוס" הראשון ויודה שהוא אכן קידש אותה (ויתן לה גט), או יאמר שהוא מעולם לא קידש אותה.

חידושים:

הלכה כה — שני קולות

הרמב"ם: כאשר יצא קול שהיא מקודשת לפלוני, וגם קול שהיא מקודשת לאחר — "אחד כותב גט ואחד כונס, בין הראשון בין האחרון."

פשט: שני הקולות חזקים באותה מידה, אף אחד לא חזק יותר מהשני, ולכן אחד נותן גט והשני כונס.

הלכה כו — סבלונות — מקום שנהגו

הרמב"ם: "מקום שנהגו לשלח סבלונות לארוסה אחר שתתארס" — כאשר עדים ראו סבלונות אך לא קידושין — "חוששין לה שמא נתקדשה, וצריכה גט מספק." אפילו כאשר רוב אנשי העיר שולחים סבלונות קודם אירוסין. אך "מקום שנהגו כולם לשלח תחילה ואחר כך מקדשין" — אז "אין חוששין לה."

חידושים:

- לא הולכים אחר רוב — אפילו כאשר רק מיעוט שולח סבלונות אחרי קידושין, זה מספיק לחשש. רק כאשר כולם שולחים קודם, אין חשש.

- סבלונות עצמו אינו קידושין, אלא ראיה על קידושין.

הלכה כז — כתובה — הוחזק שטר כתובה

הרמב"ם: כאשר לאשה יש כתובה מאושרת — "אם דרך מקצת אנשי המקום שמקדשין ואחר כך כותבין" — חוששין לה שהיא כבר קיבלה קידושין. "אף על פי שאין שם סופר" — לא אומרים "שמא ימצא סופר ויכתוב לה כתובה" — כתובה היא ראיה לגיטימית בחזקת פנויה של אשה.

חידושים:

- לא אומרים את התירוץ המעשי שהוא פשוט מצא סופר וכתב כתובה לעתיד — כתובה נשארת חשש.

- אך זה רק חשש (צריכה גט מספק), לא ודאי.

הלכה כח — "לא ראינו" אינו ראיה

הרמב"ם: "שנים אומרים ראינוה שנתקדשה ביום פלוני" — ושנים אחרים שהיו באותו חצר אומרים "לא ראינו" — "הרי זו מקודשת, שאין 'לא ראינו' ראיה, שדרך העם לקדש בצנעה." פשט: שני עדים שאומרים שראו קידושין נאמנים, אפילו כאשר אנשים אחרים באותו מקום אומרים שלא ראו, כי קידושין יכול להתרחש בצנעה.

חידושים:

1. הכלל "לא ראינו אינו ראיה" מבוסס על כך שקידושין הוא דבר צנוע — אפשר לקדש בשקט, ולכן "לא ראיתי" אינו סתירה

דברי הרמב"ם: וכן האשה שבאת ואמרה אשת איש אני, ולאחר זמן אמרה פנויה אני — אם נתנה אמתלא לדבריה ויש בדבריה ממש, הרי זו נאמנת.

פשט: אותו דין כמו למעלה, רק כאן זה על אשה שאמרה "אני אשת איש" ומאוחר יותר אומרת "אני פנויה". אם היא נותנת אמתלא שיש בה ממש — היא נאמנת.

חידושים:

- הרמב"ם מציב את המקרה בפני עצמו, כי כאן זה לא רק על קידושין אלא על מעמד של אשת איש — שיש לו השלכות חמורות יותר (איסור אשת איש). אותו מנגנון של אמתלא חל.

בכך מסתיים פרק ט' להלכות אישות.

- 1. יסוד הנאמנות והחזרה:** כאשר היא חוזרת מהצהרתה הראשונה, צריך לשפוט האם החזרה אמינה. המנגנון לכך הוא ה"אמתלא" — הסבר לוגי מדוע אמרה בתחילה משהו שאינו אמת.
- 2. הקשר מעשי של אמתלא:** המקרה הטיפוסי הוא כאשר גבר בא לאשה עם הצעת שידוך, והיא לא רוצה אותו, אז היא אומרת "אני כבר מקודשת" כדי שיעזוב אותה בשקט. זו אמתלא קלאסית — היא לא רצתה "להתעסק" איתו. במעשה אומרות נשים הרבה פעמים "אני נשואה" (married) כי הן לא רוצות שגבר יטריד אותן — זה הופך את ההלכה למעשית מאוד.

הלכה לא — אשה שאמרה אשת איש אני וחזרה ואמרה פנויה אני

תמלול מלא

רמב"ם הלכות אישות פרק ט' — קידושין בספק: שתי נשים, ערוה, ונאמנות

הקדמה לשיעור

ר' יואל אשר: טוב, אנחנו לומדים רמב"ם ספר נשים, הלכות אישות פרק ט'. אנחנו מחזיקים בתוך הלכות קידושין. השיעור של היום נדב על ידי חברי היקר, יהודי ששמו ר' ישעיה ויינברגר. יש לו בפלורידה חברה ששמה פלורידה קושר וילאס. דירות מאוד נעימות, גם אנחנו כבר היינו שם. והוא אוהב לתמוך בתורה ולתמוך ביהודים, וכך גם להכניס את החברה שלו כך שיהיה זה נהנה וזה נהנה.

אז אם תלכו לחופשה טובה, לכו אליו. כי לכל הפחות יש לכם את הזכות והזכות ללכת אליו. וממנו ילמדו וכן יעשו, אם מישוהו רוצה לנדב שיעור, זה לא בשמים, אני מניח שיש נדיבים לשנה שלמה, אבל שיעור אחד זה לא הרבה כסף. אני לא יודע אם צריך לפרסם את זה כאן, אם צריך להעלות את זה לקבוצות התומכים האקסקלוסיביים, התומכים הפוטנציאליים, אבל זה לא דבר גדול.

וממנו ילמדו וכן יעשו, אם מישוהו רוצה לנדב שיעור, או בדרך אחרת, מישוהו רוצה להיות מעורב כדי להפיץ את האור שהוא שיעור נעים, שיודע, שיתן לדעת. כן.

ר' יצחק: מאוד טוב, ועכשיו נוסעים לפלורידה בחורף.

ר' יואל אשר: בסדר.

הקדמה לפרק ט' — אופי הסוגיות: ספיקות, נאמנות, ולמדנות

ר' יואל אשר: אז אומר הרמב"ם כך: המקדש שתי נשים... בוא נעשה הקדמה חזקה אם אתה יכול.

ר' יצחק: אני לא יכול, אז אתה תעשה.

ר' יואל אשר: ההקדמה היא, אמרתי לר' יצחק שיש חלקי תורה מסוימים שאנחנו מסתכלים עליהם כמו סדר ראשון זמן חורף,

סוגיות מוצקות. ויש סוגיות בתורה שאנחנו מסתכלים עליהן כמו סוף סדר, סדר לילה, חשכת תענית, למדנו בסדר לילה, או באיזו תוכנית בקיאות.

אז עכשיו אנחנו לומדים באמת את הסוגיות הקשות והמלאות, ומכיוון שהן סוגיות, מגיעים גם שאלות מעניינות. הולכים קצת הרחק מההלכה שתמיד ידענו, שצריך לדעת את כל ההלכות, כי יהודי שצריך לדעת איך להתנהג, לעומת הרבה כאלה אינטלקטואליות מעניינות... כשמגיע נושא כמו ספק, שהוא מאוד מעניין, מה קורה עם ספק, צריך לקבל חומרא.

וכשספק מתחבר עם איזו שאלה של נאמנות, שאלה של שליחות, הם כולם קונספטים למדניים מעניינים, קונספטים אינטלקטואליים, כשאותו אדם הופך לשליח שלי הופך ליד שלי, או שזה הכל למדנות נזיקין, או... יש שאלות מעניינות.

חלק הן שאלות של נאמנות, חלק פרקים הן שאלות של ספיקות. כלומר, מי נאמן לומר שהוא קידש את אותו אדם כן או לא? מה קורה? מתי צריך להחמיר אפילו כשאותו אדם לא נאמן בענינים? נאמנות לגבי קידושין, ספיקות.

אחר כך יש דברים אחרים, נשים שאי אפשר לקדש אותן כי הן כבר ערוה או כי הן כבר אשת איש. ומה קורה כשיש ספק אם אותה אשה היא כבר ערוה או אשת איש? ואיך נוצרים כאלה ספיקות? נכנסים לקול. קול פירושו אנשים מדברים כך. מתי לקול יש נאמנות מסוימת —

ר' יצחק: נאמנות כדי לפסוק וכדומה. בקיצור, אז אתה אומר שזה נושא שלומדים בצהריים, זה מה שמדברים. אבל אני חושב יותר ספציפית, צריך לראות יותר, יש כאן פרק מאוד ארוך, מעל שלושים הלכות. אבל ארבע ההלכות הראשונות, וגם הרבה בהמשך, קשורות למשהו כזה.

בדרך כלל אדם מקדש אשה אחת, בדרך כלל, בימינו זה המנהג. ואז פשוט, קידש אשה אחת, יום טוב. אבל יש כל מיני היכי

ר' יואל אשר: בסדר, אנחנו כבר למדנו שרבינו מקדש ערוה, אין קידושין תופס. ויש הרבה פעמים שתי נשים שאי אפשר להתחשב עם שתיהן, כי זה נעשה ערוה. למשל, אחות, שתי אחיות...
ר' יצחק: כלומר, בוא נאמר איך אני מבין. כלומר, בדרך כלל שהאשה היא כבר ערוה, שאחותה היא מיד ערוה. כאן יש היכי תמצא מעניין, התירוץ פשוט, אבל יש אשה, הוא יכול להתחתן עם אחת מהן. אחת אחות או אשה הוא יכול להתחתן. הבעיה היא, אם הוא רוצה להתחתן עם שתיהן בבת אחת, בבת אחת אחת מהן נעשית על שתיהן.

ר' יואל אשר: אחת נעשית ערוה על השנייה, כמו אשה ובתה, או שתי אחיות.

ר' יצחק: שתיהן נעשות עליו ערוה, כאילו, כן. אז, השאלה היא, מה קורה? מה צריך לומר שאחת נעשית מקודשת ולא השנייה?

דיון: הלולאה הלוגית של שתי אחיות בבת אחת

ר' יואל אשר: זה גם לולאה עולמית מעניינת, כי זה נעשה ערוה רק אם הקדושה חלה. קידושין חל, זה רק חל על שתיהן ביחד. אז יש כזה... מה זה הדבר?

ר' יצחק: לא הולכים לשום מקום. אסור לישא שתיהן משום ערוה כאחת, שהוא לא יכול...

ר' יואל אשר: הוא לא יכול שאחת תהיה מקודשת.

ר' יצחק: כי הוא לא רשאי לחיות, הוא לא רשאי להתחתן עם שתיהן ביחד, והוא רוצה לעשות בדיוק את זה שתיהן ביחד.

ר' יואל אשר: אחת מקודשות. הסיבה יכולה להיות שהדרך לצאת מהלולאה היא פשוט ההלכה של צריך להיות קידושין הניתנים לביאה. קידושין, שכשמסיימים את הקידושין האשה היא מי שאתה יכול לגור איתה, כאן זה לא שייך, כי כל אחת מהן היא ספק, כל אחת מהן היא...

ר' יצחק: אני לא רואה שזו לולאה. כי אני אגיד לך למה? כי זה בדיוק המעשה. התורה אומרת, אתה לא רשאי לקחת אשה ובתה.

ר' יואל אשר: אתה לוקח את האשה, ושנה אחר כך אתה נזכר לקחת את הבת, הבת פג תוקפה. לא. אבל כששני עושה שתיהן—

ר' יצחק: כתוב גם בתורה שאתה לא רשאי להיות עם אשה ובתה כאחד. אותו דבר. למה? שלא יהיה... מבין? אתה לא רשאי לקחת אשה ובתה. מה הבעיה? אשה ובתה אסור. שאשה ובתה אסור, הקדושה לא חלה.

ר' יואל אשר: קידוש אשה ובתה שתי אחיות כאחת, אחת מקודשת. מה הן ערוות אחת על השנייה?

ר' יצחק: אחת היה יכול לדמיין שאחת מהן, הוא לא עושה אחת מהן, הוא עשה שתיהן.

ר' יואל אשר: היה אחת אחרי השנייה, הראשונה הייתה מותרת והשנייה אסורה, אבל כששתיהן נעשות אחת את השנייה.

לשון הרמב"ם: המקדש נשים רבות כאחת

ר' יצחק: עכשיו נעשה בהלכה קצת מקרה יותר מעניין. כן.

תמצאות שאדם מנסה לקדש יותר מאשה אחת. או למשל, שלא יודעים איזו אשה הוא קידש.

אני לא יודע איך לומר במילה אחת, כתבתי לעצמי כאן "ספיקות מי מקודשת", אבל חשבתי שאולי המילה היא זו, כשיש נשים שונות בתמונה, איזו מקודשת? שיש ספק, הוא אמר, "אתה לא יכול לעשות, אני לא יודע איזו". כאלה מיני מקרים נראה, הכל קשור לשאלה הרחבה יותר שאתה רוצה לקרות עם שאר העולם.

ר' יואל אשר: כי בכלל לא אשה אחת.

דיון: למי הפרק כתוב?

ר' יואל אשר: לא, אבל אני אומר, בדבר בסיסי שמעניין הוא שאנחנו התרגלנו ללמוד את החלקים הראשונים, מדע אהבה זמנים, היה אדם עם האתרוג שלו, אדם עם הלולב שלו. לא היו מיליוני מיני טעויות.

כאן בכלל לא מדברים לאנשים, מדברים לכאורה לרבנים. הרבנים הם המסדרי קידושין, אז החליפו. עכשיו מדברים לדיינים, ועם דיינים רוצים דווקא להוציא כל מין היכי תמצא שיכול לקרות בין כזה ריבוי עם. זה יכול להיות פירוש אחד, החלק המעשי שלו.

הדבר השני הוא שבניגוד למקומות אחרים הרמב"ם רוצה שידעו את ההלכות. לפעמים יוצא מזה למדנות. כאן נראה שכל ההיכי תמצאות האלה הן גם כדי להגיע ללמדנות שלהן, כי הלמדנות שלהן תצא באלף טעויות אחרות, כי במשך דורות יהיו כל מיני קידושין, כל מיני נישואין, כל מיני אנשים. ועם הכללים שיוצאים מכל הפרטים האלה הם פרטים חשובים.

אבל אני אומר, זה שונה מהרמב"ם שאנחנו יכולים לזמן שלם, כי... הרמב"ם כאן עושה את זה גם. אותה צורה יש לזה, הוא מונה את כל הטעויות עם כזה... אבל רואים כן שהוא רוצה להגיע ללמדנות שלהן.

ר' יצחק: אני לא יודע, בטח. הרמב"ם הוא כן, ספר הלכה, לא ספר למדנות. יכול להיות, הרמב"ם היה מוגבל, הרמב"ם היה חייב להביא הכל מה שהגמרא מביאה, אז יכול להיות שזו הנקודה.

ר' יואל אשר: כן. לא, אבל אני אומר, כאן זה גם הולך, שכשעומד למשל, כשנעשה ספק מאוד מעניין, ויש עוד שאלה של נאמנות גם, שהפשט שהרמב"ם הוריד הוא לא בגלל שצריך להביא את כל ההלכות החשובות מהגמרא, כי זה פחות חשוב מהלכה שיכולה לקרות. זה רק מאוד חשוב כי זו שאלה למדנית. הרמב"ם לא הביא כל דבר בודד שעומד בגמרא.

ר' יצחק: הוא מביא כל חלק בודד שעומד בגמרא. ואם לא, זו קושיא עליו.

ר' יואל אשר: הוא ישכח משהו. המפרשים אכן תופסים אותו ושואלים למה הוא לא הביא את זה ואת זה.

ר' יצחק: בסדר, בוא נתחיל...

הלכה א — המקדש שתי נשים כאחת: שתי אחיות או אשה ובתה

כולכן כי חלק מהן אסורות. אין בעיה, אני אגיד את הלשון הנכונה. אילו אפשר? גביר, הוא הולך לשוק, הוא קונה חבילה.

ר' יואל אשר: הוא קונה הכל. אילו אתה יודע הכל?

ר' יצחק: זו חבילה. מה זה אומר? חבילה. הוא מקבל הנחה על קניית חבילה בבת אחת. אז אם כך, עכשיו בהלכה הבאה נבין—

ר' יואל אשר: שההלכה כבר לא דווקא.

ר' יצחק: אם כך, ההלכה שאנחנו אומרים כש"כולכן", ההלכה הקודמת, הלכה א' הייתה—

קידושין שאין מסורין לביאה — הלכות קידושין בספק ובשליחות

הלכה ב — "כולכן מקודשות לי" כשיש בהן ערוה, שפחה או גויה

ר' יצחק: נכון, אבל השאר, כלומר שהוא עשה שזה כמו לשון לא ברורה, הוא אומר, בעצם הוא מתכוון לקדש את האחרות.

ר' יואל אשר: הוא רק אמר שזה יקרה אוטומטית מה שטוב.

ר' יצחק: מדברים כמובן אפילו על אופן שהוא לא יודע מי מהן. נכון, אבל זו הלכה פשוטה. אדם לא צריך לדעת את שמות האשה שהוא מקדש. הוא יכול כמובן ללכת לקבוצת נשים ולומר "כולכן מקודשות לי". אה, יש בעיה, אי אפשר לעשות "כולכן" כי חלק מהן אסורות. אין בעיה, אני אגיד את הלשון הנכונה. אילו אפשר? גביר, הוא הולך לשוק, הוא קונה חבילה. אילו? אילו? מה זה אומר? הוא מקבל הנחה על קניית חבילה בבת אחת. אז אם כך, עכשיו בהלכה הבאה —

ר' יואל אשר: נבין ש —

ר' יצחק: ההלכה שאנחנו אומרים של "כולכן", ההלכה הקודמת, הלכה א' הייתה דווקא על מה שעכשיו שהוא מקדש, ששתייהן נעשות אסורות באותו רגע. אבל עכשיו שאומרים של "כולכן מקודשות", וההנחה הקודמת הייתה שיש בהן שתי ערוות עליו, אבל יכול להיות בדיוק כך אחת שהיא עליו, לא צריך בכלל להגיע להיכי תמצא של ההלכה. ממילא הוא אומר, "וכן".

ר' יואל אשר: שמע, הוא שמע, עכשיו יש עוד חידוש גדול יותר, שאף על פי שבעצם הקידושין, אז הן נעשות אסורות. כאן זה חידוש קטן יותר. הוא רק אומר מקרה אחר.

ר' יצחק: ההנחה השנייה פשוטה שזה אפילו על מקרה כזה.

לשון הרמב"ם

ר' יואל אשר: "אם אמר להן הרי כולכן מקודשות לי, והיתה בהן שפחה או גויה או אשה אחת ערוה, כגון אשת איש או בתו או אחותו וכיוצא בהן" — מנה את הסעיף לאו ואת הסעיף ערוה, אבל על שפחה וגויה, לא סתם לאוויים, שפחה וגויה אין להן אישות, אישות לא עובד, כן? אז "אין אחת מכולם מקודשת", אף אחת מהן לא מקודשת. כי בקידושין היה חצי קידושין, לא יכול היה לחול כי היה איסורי עריות, או אחת שלא תופס קידושין, נפל כל מעשה הקידושין. אותו דבר. "ואם אמר הראויה מכם לביאה

ר' יואל אשר: כן. אז כך, קידוש נשים רבות כאחת, מה קורה במקרה כזה? אדם מקדש עם מספר נשים, ואומר הרי כולכן מקודשות לי, שכולן יהיו מקודשות. מה כן? מה מתברר שהיה בהן שתי אחיות או אשה ובתה כיוצא בהן? בין הנשים רבות יש גם את המקרה שלמדנו קודם של שתי נשים שעשו לשאת שתיהן, שתי אחיות, אשה ובתה.

אז גם אותה הלכה, אין אחת מכולן מקודשת, אף אחת מהן לא מקודשת. כאן אדם היה יכול לעשות חילוק שכל אלה שכשרות יהיו כן מקודשות, אבל אנחנו לא אומרים כך. אנחנו אומרים שהיות ובקידושין, חלק מהקידושין היה בו כוח שהרס אותו, כי היה בו ערוה שהקידושין לא חל, ולא חל היה כל מעשה הקידושין.

ר' יצחק: על אף אחת מהן. כלומר, מסיבה כלשהי זה אומר—

ר' יואל אשר: זה בכלל לא ברור.

דיון: בטלה מקצתה בטלה כולה — מחלוקת הראשונים

ר' יצחק: על ההלכה הזו יש מפרשים שמתווכחים, זה תלוי במה שמבינים את הגמרא ודברים כאלה. אבל כך, הרמב"ם פסק כך שאף אחת מהן לא מקודשת, כי כאילו זה מעשה אחד, ומאחר שנפסל...

ר' יואל אשר: כמו בטלה מקצתה בטלה כולה על דבר כזה.

ר' יצחק: זה לא כל כך פשוט, כי למשל קנה עץ וחמור, יש אופנים שאומרים כן, שמה שטוב טוב, ומה שלא טוב לא טוב. אז זה... המגיד משנה מביא שהרשב"א ואחרים אמרו שלא בטוח שזו ההלכה כמו שהרמב"ם אומר, אבל הרמב"ם סובר כך.

הלכה ב — "הראויה מכם לביאה מקודשת לי"

ר' יואל אשר: אומר הרמב"ם, "ואם אמר להן" — אם אבל הוא לקח נשים רבות, אותו מקרה שהוא אמר עכשיו, אבל מה שהוא אמר היה שונה. הוא לא אמר "כולכן", אלא הוא אמר "הראויה מכם לביאה מקודשת לי" — מי מכן אני רשאי או אני יכול להיות עמה לביאה תהיה מקודשת לי.

מבינים כמובן ש... שזה כמו תנאי, לא תנאי, מיד זה כמו בחירה. הוא מסביר על מה הקידושין יחול, רק על אלה מהן שראויה לביאה. "הרי כולן מקודשות לו חוץ מן האחיות או אשה ובתה וכיוצא בהן" — חוץ מהאחיות או האשה ובתה, אבל הן כבר לא אסורות מהסיבה הקודמת, כי אי אפשר לקדש את שתייהן בבת אחת.

ר' יצחק: נכון, אבל השאר... כלומר הוא עשה כמו לשון לא ברורה, כי בעצם הוא מתכוון לקדש את האחרות, הוא רק אמר, שזה יקרה אוטומטית.

ר' יואל אשר: מדברים כמובן אפילו על אופן שהוא לא יודע מי מהן.

דיון: אדם לא צריך לדעת את שמות האשה

ר' יצחק: הוא מדבר אבל זו הלכה פשוטה. אדם לא צריך לדעת את שמות האשה שהוא מקדש. הוא יכול כמובן ללכת לקבוצת נשים ולומר "כולכן מקודשות לי". אה, יש בעיה, אי אפשר לעשות

היא שכולן צריכות גט, כלומר שתיהן מקודשות לו מספק, אבל ואסור לו לבוא על אחת מהן.

ר' יואל אשר: קידושין כן תופסים, קידושין כן תופסים, קידושין כן תופסים, כי אולי זו האחות.

ר' יצחק: קידושין תופסים, ואף על פי שאי אפשר לו לבוא על אחת מהן, כי יש צד שקידושין לא תופסים, מאחר והוא לא יכול לבוא על אחת מהן. אבל ההלכה היא שקידושין כן תופסים, ממילא הוא תקוע, צריך לתת לשתייהן גט.

דיון: האם קידושין צריכים להיות על אשה מסוימת

ר' יואל אשר: אבל אני לא מבין דבר אחר. למה לא לומר שזה בכלל פסול? כי לא אפשר לקדש כך. קידושין צריכים להיות על אשה מסוימת. למה לא יהיה כך? למה לא מבינים שקידושין הם על אשה מסוימת? אין הלכה כזו. זה דבר מאוד מוזר. אתה עושה חלות על משהו שלא יכול לקרות. זה לא פסול. אחת מכן. ועכשיו הוא יוצר ספק. כשאנשים עושים דברים שהם ספק, הם עדיין לא עשו מעשה שבשלמות. זה מוזר. בואו נשכח מזה.

ר' יצחק: שכחת את ההקדמה שלך. אתה הבנת את ההלכות, רוב מהן לא צריך להסתכל על אנשים. אתה מומחה גדול לאנשים, תבוא יותר. האדם שעושה את זה, הוא פשוט צריך זריקה. זה נושא אחר. בחלק החמישי של שולחן ערוך, איפשהו, אני לא יודע איפה כתוב שצריך לתת לאדם זריקה. עכשיו רואים, מה ההלכה? תיאורטית. אני מתכוון כך, אפשר...

ר' יואל אשר: אבל אם אפשר, הוא לא הטיל את זה על דבר מסוים, את מי הוא רוצה יותר או את מי האב רוצה יותר. אז, זה דבר מוזר אפילו קוראים לזה ספק. ספק פירושו אחת מהן. זה נוצר. בדרך כלל ספק פירושו שהיתה פעם אשה מסוימת שהיא של משהו –

ר' יצחק: ועכשיו יש ספק.

ר' יואל אשר: זה גם ספק.

ר' יצחק: זה ספק. אנחנו לא יודעים את מי הוא התכוון.

ר' יואל אשר: אבל זה לא מי הוא התכוון בכלל. אנחנו לא יודעים מי. הוא לא התכוון כלום. הוא לא התכוון כלום. הוא לא התכוון.

ר' יצחק: כלומר בכלל אין רצון. רצון פירושו שיש שריו מסוים. אז, אתה רוצה לחדש הלכה חדשה שקידושי ספק אינם קידושין. אבל ההלכה לא סוברת כמון.

ר' יואל אשר: יש קידושי ספק שקידושי ספק היו אומרים.

ר' יצחק: ספק קרוב לא ספק קרוב לאו. אין בעיה.

ר' יואל אשר: למה לתת לאדם את הכוח לעשות את ההרס הזה?

ר' יצחק: אתה היית מחדש הלכה חדשה בתורה, שקידושין צריכים להיות שיודעים איזו אשה מקדשים. ואנחנו כבר –

ר' יואל אשר: קודם לקחנו את הקודם בכלל היו צריכים.

ר' יצחק: היו צריכים. אין בעיה.

מקודשת לי". רק מי מכן שראויה, מי מכן שאני רשאי לגור איתה, היא מקודשת. הוא לומד, "כולם מקודשות לו חוץ מאותה אשה שאין הקידושין תופסין בה".

ר' יצחק: מאוד טוב.

הלכה ג – "אחת מכם מקודשת לי" לשתי אחיות

ר' יצחק: עכשיו אבל, נלמד אופן מעניין שאיכשהו הוא כן יכול להישאר תקוע. איך יכול להיות?

ר' יואל אשר: כלומר, יכול להיות אופן שהוא כן יכול להישאר –

ר' יצחק: תקוע עם שתי נשים. כשהלולאה היא לולאה טובה יותר.

ר' יואל אשר: כמו כאן. "אמר לשתי אחיות" – הוא אומר לשתי אחיות.

ר' יצחק: שאנחנו יודעים כבר שאחת מהאחיות אתה יכול להתחתן, אבל אתה לא יכול לקחת את שתיהן. הוא אומר כך, "הרי אחת מכם מקודשת לי בזה" – אחת מכן שתיים. אחת מכן שתיים זה כמובן בסדר.

הלכות אישות פרק ט – ספקות בשליחות קידושין (המשך)

ר' יואל אשר: "ונתנה להן" – הוא נותן לשתייהן, הוא נותן ושתייהן נשארות עם פרוטה, או שאחד לוקח עבור שתיהן. או מקרה דומה כאשר האב הוא זה שמקדש כיון שהבת קטנה, ויש לו כמה בנות קטנות. הוא אומר, "אחת מבנותיך מקודשת לי, וקיבל האב קידושיה". כאן נוצרת בעיה גדולה, כי אחת מהן, שתיהן לא יכולות, אבל אנחנו לא יודעים מי מהן. אז מי הוא מתכוון? ענין? ספק, אנחנו לא יודעים. זה התירוץ, וממילא יוצאת ההלכה כך. אז בדרך כלל, מה היה בדרך כלל כשאין את הבעיה? הוא יכול להחליט את מי מהן הוא רוצה, נכון? לא להחליט, שתיהן יהיו ספק. אבל כאן הוא לא יכול. לא, אני אומר, כשהקידושין עדיין לא חלו, כן? אפשר לומר...

ר' יצחק: מה זאת אומרת שעדיין לא חלו?

דיון: האם קידושין שאין מסורין לביאה הם קידושין

ר' יואל אשר: סתם כך, כשאין את הבעיה של שתי אחיות, כשאדם הולך והוא אומר "אחת מכם", שתיהן מקודשות מספק, כי לא יודעים מי. כאן יש דבר מעניין, כי היתה שיטה, רבא היה טוען שכאן לא יהיה אפילו ספק, מאחר והוא לא יכול למעשה לבעול אף אחת מהן, כי אצל כל אחת יש ספק אחות אשתו. ממילא הקידושין לא חלים מלכתחילה. הדא דכתיב "קידושין שאינן מסורין לביאה". כלומר, טכנית –

ר' יצחק: אחת מהן חלה.

ר' יואל אשר: אבל מאחר שבפועל ממש –

ר' יצחק: הוא לא יוכל לעשות ביאה על אף אחת מהן, זה נקרא קידושין שאינן מסורין לביאה. ממילא אין שאלה. אבל הרמב"ם פוסק שלשתי נשים לבו זה כן קידושין. ממילא הוא אומר שההלכה

ואנחנו לא יודעים בדיוק. כאן יש את השליח שאנחנו לא יודעים בדיוק איזו אשה קידש, או שהוא גנב וכו'.

ר' יואל אשר: כן? כל מיני סיבוכים.

ר' יצחק: זה המעשה הראשון –

המקרה הראשון: שליח שקידש לעצמו

ר' יואל אשר: שהרמב"ם מביא. "העושה שליח לקדש לו אשה פלונית", הוא עושה שליח, קדש לי את פלונית ופלונית. הלך השליח, וקידשה לו. הוא אמר, אם זה טוב לאותו אדם, זה טוב גם לי. הוא קידש אותה לעצמו.

ר' יצחק: הוא שם לב, זה עובד, נכון? הוא שוטה –

ר' יואל אשר: אבל הוא שם לב. הוא עשה מעשה רשע. הרמב"ם ידבר על זה מאוחר יותר –

ר' יצחק: אבל הוא לא יכול לעשות כלום.

ר' יואל אשר: מדברים כאן גם כשהאשה הסכימה לשליח. אני מתכוון, את זה לא צריך הרמב"ם לחשב. ואחר כך הלך המשלח, זה שששלח את השליח, הלך, והוא בעצמו נתן קידושין לאמה או לבתה או לאחותה של האשה. ואז אנחנו לא יודעים מי היה קודם –

ר' יצחק: מי היה מאוחר יותר.

ר' יואל אשר: אם קידושי השליח היו קודם –

ר' יצחק: הקידושין שלו לא חלים, כי זו ערווה. אם הקידושין שלו קודם, זה כן חל.

ר' יואל אשר: אה, אנחנו לא יודעים מי קודם. אם הוא קידש, אם הוא לקח את השליחות לעצמו...

ר' יצחק: השליח נתן לעצמו.

ר' יואל אשר: השליח בטוח מקודש לאותה אשה.

ר' יצחק: זו לא השאלה. השאלה היא לגבי ה... כלומר, זו לא השאלה. שתיהן שאלה. השאלה היא איזה קידושין עובדים. המשלח, אם לשליח יש את הקידושין של מי שקידושי השליח היו לפני הקידושין שלו לאחות, אז מה? מבין? השליח קידש אשה שנייה, נכון? כן? נניח השליח, נניח המשלח קידש את האשה לפני שהוא קידש –

הלכות אישות פרק ט – ספקות בשליחות קידושין (המשך)

הלכה ב (המשך): שליח קבלה מאשה – ספק מי קדם

ר' יצחק: מה זה שליח למשלח?

ר' יואל אשר: לא אותו אדם. אני לא מבין מה קורה. השליח מעל בשליחותו, והוא לקח אשה אחרת. מה עכשיו הבעיה? מה זה קשור לזה שהמשלח שלו עכשיו לקח את האחות?

ר' יצחק: לא, מה עוד הקושי? הם פשוט הפכו את המעשה, והם קראו לא נכון.

ר' יואל אשר: אבל פעם, היו צריכים לעשות כך, שקידושין פירושם –

ר' יצחק: פירושם אבל לא.

ר' יואל אשר: נותנים כוח לאדם לעשות חלות. למה לתת כוח לאדם להרוס נשים עם משוגעים?

ר' יצחק: רגע, אתה כבר הולך רחוק יותר. בוא אמרתי לך, הדבר ההומניסטי, הולכים לאו"ם. תעשה חרם נגד האדם הזה. אני לא מדבר עכשיו, אולי אכן, לא, אכן, זה פשוט שאם מישהו עושה את זה בכוונה הוא חיה, צריך להכות אותו או לתת לו זריקה כי הוא חולה נפש. אני לא מדבר עכשיו על זה, אני מדבר על הלמדנות. כמו שאמרת קודם, מהלמדנות, אני מוצא בזה למדנות כל כך מעניינת, כלומר קידושין שאין מסורין לביאה. האם זה שקידושין צריכים לכלול ביאה כשרה, זה פשוט שזה דבר למדני או דבר טכני? לאדם יש רק בעיה טכנית, בעיה הלכתית טכנית, למה הוא לא יכול לבעול אף אחת מהנשים. אחת מהן הוא בטוח יכול, אנחנו רק לא יודעים מי. ממילא מעשית הוא לא יכול. על זה היתה מחלוקת בעלי הערוך, מחלוקת למדנית מאוד מעניינת, מה ההלכה בזה? לכן נקבעה ההלכה. לא נקבעה כי אנשים מסתובבים ומקדשים אחת מכם. אני לא מאמין. אני מקווה כך. אתה חשבת שמישהו היה יכול לטעון, יש הלכות שאומרים סברות כאלה, שלא אפשר לעשות את זה ספק. אבל אני חושב שאנחנו רגילים ללמדנות כזו, כי זה הגיוני בראש שלנו, אבל רוב ההלכות עובדות כן, אפשר לעשות את זה ספק. אתה אומר שאדם יעשה חס, הוא יכול לעשות גם הרי אחת מאלו שתי תפוזים תרומה, ושתיהן נעשות ספק תרומה. יש ספקות כאלה.

שיטת הרמב"ם בקידושין שאין מסורין לביאה

ר' יצחק: אוקיי, הלאה. אז, זו ההלכה של קידושין שאין מסורין לביאה.

ר' יואל אשר: זה מהר כאן עוטף, כן? זו אחת מהילקא גאנץ. כלומר יש מחלוקת בין הרמב"ם והראשונים האחרים על קידושין שאין מסורין לביאה.

ר' יצחק: מה? למה תהיה מחלוקת?

ר' יואל אשר: מה זה אבוי בילקא גאנץ? זו ההלכה של אבוי.

ר' יצחק: אבוי קידושין שאין מסורין לביאה הם קידושין.

ר' יואל אשר: זה כן קידושין. אה, טוב מאוד.

ר' יצחק: עד כאן זו קבוצת הלכות אחת.

הלכה ד – שליח שלא עשה שליחותו

ר' יואל אשר: עכשיו מדברים על סיבוך חדש. שליח שמואל, או שליח ש... שלא עשה שליחותו, ששמעה.

ר' יצחק: בואו נאמר את המילה שליח, אני מיד אבטא אותו –

ר' יואל אשר: מה בדיוק השליחות.

ר' יצחק: אני רק רוצה להסביר מה אני חושב כאן. זו הבעיה הדומה. קודם היה אדם אחד שעשה בעצמו קידושין לקבוצת נשים,

ר' יצחק: שאלה לעת עתה כמה פעמים כבר, האם כל ספק קידושין, האם אדם

ר' יואל אשר: יוצא עם ספק קידושין, נכון? אה, אה, האם ה... לא, לא יכול להיות שהקידושין מסתיימים כשהיא נעשית זמינה,

ר' יצחק: כמו למשל בתנאי, או כמו במקום שלושים יום. לא, לא, לא, אני לא מבין מה אתה אומר. כמו אחרי הגט... שוב. כל פעם שלאדם יש ספק קידושין, אנחנו לא יודעים מי קודם. לשניהם יש ספק קידושין. שניהם ביחד לא הולך, כי אחות אשתו. אבל אחד נתן... שני היהודים הלכו לדין תורה, אני לא יודע, הם הגיעו להסכם, תעשה, אתה תן גט, אני נשאר איתה. יש לו ספק קידושין איתה,

ר' יואל אשר: נכון?

ר' יצחק: עכשיו, לא ברור שכל פעם שלאדם יש ספק קידושין, הוא רשאי לחיות איתה. ראינו כמה פעמים כן וכמה פעמים לא.

ר' יואל אשר: וגם היתה לנו מחשבה שהוא כבר מקיים את מצוות הקידושין, הוא צריך שוב לעשות את הברכה ואני לא יודע מה, אבל עם החלות זה מספיק, כי זה מספיק שזו אשתו, ועשו את מעשה הקידושין.

ר' יצחק: הרמב"ם אמר על מקרים מסוימים שצריך לעשות שוב קידושין, ובמקרים מסוימים הוא לא אומר. אני מביא כאן מלמטה שיש מחלוקת בפוסקים על זה. לא ברור בכל המקרים. אבל החידוש הוא רק שהרמב"ם השאיר את זה פתוח,

ר' יואל אשר: כי המילה "כונס" עצמה לא ברורה מה היא אומרת. "אחד כונס" יכול להיות שהוא נתן לה עכשיו קידושין.

דיון: למה ברחוקים שונה מקרובים

ר' יצחק: ההלכה שהרמב"ם אומר כאן היא לא זה. מה שהרמב"ם מוציא הוא רק שזה שונה מקודם, כי באחות אשתו, אפילו אחרי הגט לא עוזר, אסור לו להתחתן איתה. ממילא לא אפשר לעשות את העצה של לבחור את מי שהוא רוצה, כי זה לא עוזר כלום. מה שאין כן אשת איש, ברגע שיש לה גט מאחד היא לא אשת איש, יכול אותו אדם לחיות איתה אז. זה המעשה של... אשה שהתחתנה עם אדם סתם.

אבל, אומר הרמב"ם הלאה, מה שכאן גם המעשה, לצד שהאשה גם אחד מהם קרוב, חוזרים לאותה הלכה ששניהם צריכים לתת גט, כן?

לשון הרמב"ם: במה דברים אמורים – ברחוקים

ר' יואל אשר: במה דברים אמורים, ברחוקים.

ר' יצחק: כן, שני האנשים רחוקים זה מזה, אין להם שום קשר אחד לשני. אבל, אם קידשה השליח לאב, היא שלחה שליח לקבל קידושין, השליח קידש אותה לאב,

ר' יואל אשר: וקידשה היא עצמה לבן או לאח וכיוצא בהן,

ר' יצחק: והלאה אנחנו לא יודעים מי קודם.

ר' יואל אשר: וכאן זה אותו מקרה כמו שלמדנו קודם שתי אחיות, יש את המקרה של שני אחים.

ר' יואל אשר: השליח קידש. כלום. הוא כן הצליח. אחר כך הוא עומד כקושי לעצמו.

ר' יצחק: טעות.

ר' יואל אשר: הוא הצליח, הוא קידש. ובאותו זמן הוא חיבל עם השם את האחות. אבל שני הקידושין לא יכולים לעבוד ביחד. השאלה היתה ברורה. מאחר ומדברים לכאורה כשלא אפשר לדעת, לא אפשר לדעת. שניהם נותנים גט, מספק, מחומרא, ושתיהן אסורות עליו.

ר' יצחק: הוא לא יכול לקחת אף אחת מהן, כי שמא היא אחות אשתו. טוב מאוד.

לשון הרמב"ם: וכן אשה ששלחה שליח לקדשה

ר' יואל אשר: וכן אשה ששלחה שליח לקדשה והלך וקידשה, היא הלכה וקידשה אותה.

ר' יצחק: אותו דבר שליח.

ר' יואל אשר: שליח קבלה. הלכה האשה, כלומר, כששליח קיבל את הקידושין, היא נעשתה אשת איש. אבל בחזרה בבית, הוא נסע לארץ אחרת, היא בבית, היא הלכה, היא קיבלה קידושין מאיש שני. ואינו יודע איזה מהם קדם, אנחנו לא יודעים קידושי מי היו קודם, האם כשהשליח מסר היא כבר היתה אשת איש, או כשהיא בעצמה נתנה.

דיון: ההבדל בין שליח של איש ושליח של אשה

ר' יצחק: אצל האשה, ההבדל הוא שאצל האשה לא צריך מעשה של אחות אשתו.

ר' יואל אשר: כי אשה כל שני הוא... נכון, נכון, נכון. אבל שליח של אשה גם שונה. זוכר מה למדנו קודם ששליח של אשה שונה משליח של איש? רק שצריך להיות בפניה בשעת המסירה.

ר' יצחק: כן, מה זה נכנס? אוקיי. כאן שונה. אבל כאן גם ההלכה שונה. ההלכה היא "שניהם נותנים גט". אבל "ואם רצו" – אה,

ר' יואל אשר: כאן לא... למה זה שונה? "שתי מסירות לו עליו". בזמן...

ר' יצחק: בואו נראה,

לשון הרמב"ם: ואם רצו אחד נותן גט ואחד כונס

ר' יואל אשר: ואם רצו אחד נותן גט ואחד כונס. השני צריך לתת קידושין חדשים. "כונס" לא אומר שיכול לקחת.

ר' יצחק: לא כתוב כאן.

ר' יואל אשר: למה לא

ר' יצחק: לחשוש ש

ר' יואל אשר: האחרת היתה קודם? דיברנו,

ר' יצחק: זה קשור לחקירה הקודמת שלנו.

ר' יואל אשר: עכשיו, אבל אם אותו אדם היה קודם, לא נתת קידושין, כי הקידושין שלך קפצו. דיברנו על ה

דיון: האם ספק קידושין מספיק לקיום המצווה?

ר' יצחק: נכון?

ר' יואל אשר: כן, כלומר, מלבד הבעיה של אשת איש היתה גם הבעיה כי השניים הם סתירה אחד על השני. שניהם נותנים גט, לא אומרים אחד נותן גט ואחד כונס, כי זה כבר כן כמו

ר' יצחק: הפגם של הקידושין נעשה בטל,

ר' יואל אשר: כי אותה סיבה שאסורה לשניהם. לא כי הקידושין בטלים,

ר' יצחק: אנחנו יודעים שזה ספק. לא אפשר להחליף מאותה סיבה, כי על ערוה לא עוזר שאחד הולך, זה נשאר ערוה. אז זה המעשה של שליח

ר' יואל אשר: שעשה ספק. בקיצור, למה זה נשאר ערוה?

ר' יצחק: אחת גרושתו אסורה.

ר' יואל אשר: כל העריות, לא הכל. יש אחות אשתו כשהאחות כבר מתה.

ר' יצחק: על רוב ה

ר' יואל אשר: דברים עוזר כבר מתה.

ר' יצחק: אוקיי. כן. אלו ההלכות. צריך להסתכל עוד בביאור סורי, ללמוד את ההלכות.

ר' יואל אשר: כן, בואו נמשיך לשליח.

ר' יצחק: זה המעשה האחד של שליח,

ר' יואל אשר: אילו סיבוכים נוספים יכולים להיווצר עם שליח.

ר' יצחק: שליח, והסוג הראשון של שליח היה שלוש ההלכות שהיה שליח שקידש אותה... שניהם קידשו, ואנחנו לא יודעים מי קודם, ממילא נעשית בעיה.

ר' יואל אשר: עכשיו אפשר לראות שקודם היו ספקות שקרו לגבי אדם שנתן קידושין בעצמו, וספקות שקרו לגבי דרך שליחות. וכאן זה ממשיך, ספקות שקרו לגבי השליח מת.

ר' יצחק: עכשיו אפשר ללמוד ששליח יכול לעשות עוד יותר צרות. קודם הוא עשה קצת... נעשה שליח והוא אשם קודם. הוא אשם הוא האדם שהלך וקידש את עצמו. אחר כך נעשה מעשה חדש ששליח יכול

ר' יואל אשר: לעשות עוד יותר צרות.

ר' יצחק: זה אגב אחת הסיבות למה יש מצווה לקדש

ר' יואל אשר: לא דרך שליח. אני חושש שזה

ר' יצחק: לא אחד הטעמים. אני לא מבין, אבל עכשיו אני אומר שם.

הלכה ג: שליח שמת – האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה

לשון הרמב"ם: הרי זה בחזקת שקידש

ר' יואל אשר: כן. האומר לשליחו צא וקדש לי אשה, ומת השליח, השליח מת איפשהו, ואנחנו לא יודעים בדיוק מתי, אנחנו

לא יודעים אם הוא כבר הספיק למצוא אישה ולקדש, או לא קידש, אנחנו לא יודעים אם הוא כן קידש או לא קידש.

ר' יצחק: אז מה ההלכה?

ר' יואל אשר: אז יש כאן בעיה גדולה, כן? זה...

ר' יצחק: תן לי להסביר ביידיש. יש כאן שתי שאלות. קודם כל, אולי הוא בכלל לא קידש, בכלל אין בעיה. שנית, אם הוא כן קידש, והאדם אמר בדיוק את הלשון, "צא וקדש לי אשה", כמו שכבר דיברנו קודם, שאדם יכול לתת לשליח את הזכות להחליט איזו אישה לקדש. הוא בכלל לא חייב לומר "אשה פלונית". הוא יכול לומר "אשה פלונית", אז הוא חייב לקדש "אשה פלונית", אבל הוא יכול גם לומר "אשה". אז השליח יש לו את הזכות לקדש. זה בכלל לא רעיון טוב. ראינו את המעשה של אליעזר, זה היה התוכנית של בתואל, שהוא יכול להרוג את אליעזר. אוקיי, יצחק זה לא בעיה, כי הוא יכול בכל מקרה לראות עוד בעיה. בכל מקרה, כן, אז אלו שתי השאלות. ההלכה הולכת כך: על השאלה הראשונה, האם הוא קידש? התשובה היא,

ר' יואל אשר: הרי זה בחזקת שקידש. אנחנו עושים חזקה על השליח, סתם מבינים אנחנו שכאשר היה מספיק זמן וכדומה, זה צריך לעשות סנס. חזקה שהוא קידש. למה? כי יש חזקה שנקראת "חזקה שליח עושה שליחותו". כשנותנים למישהו לעשות עבודה, הוא עושה אותה.

דיון: קושיא על חזקה שליח עושה שליחותו

ר' יצחק: טוב מאוד. מעניין. זה הכל חומרות גדולות, ואני חושב שזה גם חומרות כדי שאנשים לא יעשו דברים כאלה, שיפחדו. כי "חזקה שליח עושה שליחותו" זה טוב מאוד, אבל הוא שואל קושיא טובה עליה למטה.

ר' יואל אשר: יש כאן גם חזקה שהיא בתולה, נכון?

ר' יצחק: לא, יש כאן אדם שני כאן בתמונה. הוא צריך לשכנע אישה להתקדש לאדם הזה. הוא יכול,

ר' יואל אשר: כמו שאליעזר עבד אברהם אמר, "אם לא תאבה האשה". יש כאן חזקה שליח להצליח,

ר' יצחק: אני חושב. שהוא היה מצליח. אבל יש כאן חזקה... קושיא טובה.

ר' יואל אשר: מי שואל את זה?

ר' יצחק: "שליח עושה שליחותו" זה שהוא אדם לוגי. מי שואל את השאלה? זו שאלה טובה. הוא מביא את החלקת מחוקק. כאילו שכל אחד רוצה לעשות שידוך. לא, אני חשבתי על זה. אתה אומר, אני תמיד חשבתי על אנשים. אחד אומר לשדכן, "מצא לי שידוך טוב". חזקה היא כי הוא עדיין לא מצא לו שידוך. אלא אם כן עבר מספיק זמן, והוא עדיין ממשיך להתקשר ולומר שיש לו בשבילך שידוך. אוקיי, כי זה שייך להתקשר, צריך לחשוב קצת על המציאות. אבל מדברים כאן כשזה עושה סנס, לא כשאמרו למישהו, "אני יודע מתי תמצא שידוך טוב". ההוא הולך לשליחות, הוא נסע לעיר לבצע את

ר' יואל אשר: הרי זה... הוא היה צריך לקחת שני חתנים השליח. כן? זה שווה.

ר' יצחק: מיד הוא יהיה אצל אומר, שמדברים כל הזמן... אבל השליח של חזקאל... אתה לא מבין איך אתה שואל. השליח של חזקאל לא התכוון שהוא מצא חתן והכל.

ר' יואל אשר: כן, אבל למה לא תהיה גם חזקה? שאם מישהו היה מקדש עם חתן, ויש אישה, היו כבר שומעים משהו.

ר' יצחק: זה שווה. ומה עוד, הרי זה אסור? אני חושב שהקושיא היא

ר' יואל אשר: השלב הארוך של המעשה. מחר באמת יבוא, הוא יהיה יותר.

ר' יצחק: עכשיו בינתיים מה ההלכה. יש משל. אחר כך לומדים על משל, כמו שמישהו מביא משהו שעושה סנס. אני צריך ללכת לבדוק שם. כן, בוא נגיד, אני חושב שאתה מודאג מדי על המעשה. בוא נגיד מחר תבוא האישה. לא בעיה.

ר' יואל אשר: עכשיו מדברים עד אז.

ר' יצחק: מה ההלכה?

פשט הרמב"ם: אסור בכל אישה שיש לה קרובות

ר' יואל אשר: אז כך, אני אומר ששליח עושה שליחותו אומר בוודאי שהוא קידש מישהו, אבל אנחנו לא יודעים את מי. קורה כאן בעיה גדולה שהמשלח לא יוכל לקדש שום אישה אחרת. אני מתכוון לא שום אחרת, הרבה מאוד מיני נשים הוא לא יוכל לקדש.

בואו נראה מה הוא מתכוון. אומר הרמב"ם כך: **הרי זה אסור בכל אישה שיש לה קרובות שהן ערוה עמה.** הוא אסור עם כל אישה שיש לה קרובות שהקרובות הן ערוה לה. כלומר, כל אישה שיש לה בת, שהיא כבר לא ילדה, או כל אישה שיש לה אם או אחות, שזה כמעט כל הנשים. לא תוכל להתחתן איתה. למה?

ר' יצחק: כי אולי האחות...

ר' יואל אשר: כי אמין תאמר יוסף זאירע אומר, האישה היא אישה טובה, לא חסר לה כלום, היא פנויה. אבל זכור שהשליח שכבר מת, שאנחנו יודעים שהוא עשה שליחות שקידש מישהו. נו, אמת, שם האומא קידוש שלא שליח. אולי האמא של האישה, או האחות, או הבת. ממילא אתה עכשיו מתחתן עם... אתה עכשיו גר עם הערוה שלך.

ר' יצחק: אמת, אשתו, וכדומה. מי עוד התחתן? מותר באשה שאין לה קרובות. הוא צריך למצוא יתומה, בת יחידה, בייסיקלי.

קושיית תוספות: למה לא אסור בכל הנשים?

ר' יצחק: עכשיו, תוספות שואל כבר קושיא טובה. אתה שואל קושיא טכנית, זה לא עושה סנס. תוספות שואל קושיא לומדית: אם יש חשש כזה שיש איזושהי אישה איפשהו שמקודשת לאדם הזה, ולוקחים את זה כל כך ברצינות שהוא אסור בכל הנשים שאולי הן קרובות שלה, למה לא לומר עכשיו שבגלל המעשה,

ר' יואל אשר: כל נשים שבעולם אסורות חס ושלום? אולי הן אשת איש.

ר' יצחק: מה שציוו עלינו. אז אז מה? אבל מצד שני, אנחנו לא יודעים את מי הוא קידש. אומר הרמב"ם,

לשון הרמב"ם: והואיל ואינו יודע איזו אישה קידש לו

ר' יואל אשר: והואיל ואינו יודע איזו אישה קידש לו – אנחנו לא יודעים את מי הוא קידש. החזקה אומרת לנו שהוא קידש מישהו,

ר' יצחק: ואנחנו לא יודעים איזו. אז מה ההלכה?

ר' יואל אשר: כן, הרי זה אסור בכל – וואטאווער, קשה לי מאוד אפילו להמשיך, כי זה דבר מאוד מטורף. כי היום כל אחד היה אומר, איפה האישה? האישה היא איפשהו... צריך לחשוב, נשים היו שקטות, נשים לא היו בשוק. מתעלמים כאן מזה שיש אישה מסוימת. איפה האישה? השליח מת. אבל אם הייתה אישה שקיבלה ממנו קידושין, היא הייתה מפרסמת מודעה, הייתה שואלת, הייתה הולכת לבית דין.

ר' יצחק: אתה אומר כך, כך אתה אומר.

ר' יואל אשר: אין שום אישה, ולמה צריך לומר סברא שאישה שקטה? הייתי אומר דבר כזה, בדיוק כמו שיש חזקה שליח עושה שליחותו, יש חזקה כלה מספרת לאנשים שהיא כלה, שהיא קיבלה קידושין. אבל הכלה לא נכנסת. בהלכה אנחנו לא יודעים על זה. יכול להיות באופן שהכלה לא קיימת כאן. אני לא יודע, הכלה היא עוד

ר' יצחק: מעוברת שהיא בקבר. אני לא מאמין שזה בכלל קרה המעשה הזה.

ר' יואל אשר: אני לא בטוח ששליח יכול למות. דווקא, קורה לי שזה דבר אחד שיכול לקרות. למות מתים אנשים. כן, אבל זה צריך לעשות סנס שהוא נסע בשביל זה והוא

ר' יצחק: הוא טוב

ר' יואל אשר: מכיר.

ספקות בקידושין: שליח לקדש סתם, חמשה בנים וחמש בנות, ובת בוגרת

המשך: שליח שמת – אסור בכל אישה שיש לה קרובות

ר' יואל אשר: אבל הכלה לא נכנסת להלכה, אנחנו לא יודעים על זה.

ר' יצחק: יכול להיות באופן שהכלה לא קיימת כאן.

ר' יואל אשר: אני לא יודע. הכלה היא עוד... מה זה בעצם עיקר. הרי זה אסור בכל אישה שיש לה קרובות. אני לא מאמין שזה יקרה המעשה. או שזה לא צריך...

ר' יצחק: שליח יכול למות. דווקא קורה לי שזה דבר אחד שיכול לקרות. למות מתים. כן, אבל... זה צריך לעשות סנס. הוא נסע בשביל זה והוא... והוא מת ו

ר' יואל אשר: הוא לא מת מוקדם מדי.

ר' יצחק: זה הדבר שהוא באמת מטורף. ההלכה אומרת כך.

תירוץ תוספות: משום קנס

ר' יצחק: תוספות החזיק על זה קושיא טובה מאוד, והם אמרו שיכול להיות שכל ההלכה היא לא באמת הלכה, זה רק משום קנס, כי הוא עושה שליח מטורף לקדש סתם, זה לא דרך.

תירוץ הרמב"ן: חזקת פנויה על האישה עצמה, לא על הקרובות

ר' יצחק: אבל הרמב"ן אומר שלא, באמת כך הדין. לא, הרמב"ן אומר שמה שאמרת, יש חזקת פנויה. למה יש בעיה? כי לרמב"ן יש תורה עמוקה, תורה לומדית. שהכי נמי, כשאתה דן על האישה עצמה, יש לה חזקת פנויה. כל אישה יש לה חזקת פנויה. אבל אף אחד אין לו חזקה שאחותה

ר' יואל אשר: לא התקדשה.

ר' יצחק: על האישה עצמה, בדיוק. אבל על זה שהיא קרובה, אין חזקה. איך עוזרת החזקה של הקרובה? לומדות מאוד יפה מהרמב"ן.

דיון: האחות יש לה גם חזקת פנויה

ר' יואל אשר: וזה מאוד מעניין, כי עם הדבר של הרמב"ן אפשר עוד לומר שהאחות של האישה יש לה גם חזקת פנויה.

ר' יצחק: יש לה חזקה, אבל עכשיו לא שואלים את השאלה.

דיון: המציאות של ההלכה

ר' יואל אשר: אבל עוד עם הפרקטי שלי, זה נראה כאן כאילו הייתה פעם מציאות כזו שאישה תקבל קידושין ולא תספר לאף נפש, כי אם לא זה לא מסתדר. היא האחות, היא חיה איתה באותו דור. אם היה קורה לה דבר פראי כזה שגבר נתן לה קידושין והיא הסכימה, הוא לא היה יודע. אז אלא מאי, משהו, מדברים כאן על היפותטיים או כן?

ר' יצחק: או זה או זה, כן? לא ברור. אוקיי. אני אוהב את הפשט של תוספות למעשה. אומרים את ההלכות כדי שאנשים לא יעשו חכמות. כן, משהו כזה. אוקיי, הלאה.

הלכה: קרובה שהיתה אשת איש בשעת השליחות

ר' יצחק: איזו אישה עוד האדם יכול להתחתן איתה?

ר' יואל אשר: כן? אומר הרמב"ם, "ומותר באשה שאין לה קרובות כגון אלו". זה שכל אחות או כל ערוה קרובה של כל אישה היא אולי האישה המסתורית שקיבלה את הקידושין, זה רק כשזה שייך. אבל אם למישהי יש רק אחות או אמא שלא יכלה לקבל אז קידושין, היא הייתה אשת איש כשהשליח כביכול ביצע את שליחותו, "בשעה שעשה שליח", אז אנחנו יודעים

ר' יצחק: שהשליח לא

ר' יואל אשר: יכול היה אז לתת קידושין לאישה הזו כי היא הייתה אשת איש. אומר הרמב"ם, אם היא הייתה אשת איש, אז היא לא נוגעת, היא רחוקה יותר. אבל עכשיו יש מקרה שהיא יכולה להיות האישה הטובה,

ר' יצחק: היא התגרשה אחר כך.

ר' יואל אשר: אז "אף על פי שנתגרשה קודם שימות השליח",

ר' יצחק: אבל אחרי שהוא הלך עם שליחותו,

ר' יואל אשר: הוא התחיל את שליחותו, אז "שליח עושה שליחותו" יש גם חזקה שהוא

ר' יצחק: עושה את זה מהר מאוד.

ר' יואל אשר: "ואין אומרים שמא קידש השליח את קרובתה אחר שנתגרשה".

ר' יצחק: למה?

ר' יואל אשר: "מפני שלא היתה ראויה בשעה שעשה השליח". כן? "ואין אדם עושה שליח לקדש לו אלא אשה שיכול הוא לקדשה בשעת השליחות".

ר' יצחק: כלומר אפילו אם היא כבר התגרשה באמצע השליחות לפני שהוא מת, אבל כשאדם עושה שליח, הוא לא מתכוון לאישה שהיא עכשיו אשת איש.

דיון: למה זה לא בהלכות שליחות?

ר' יואל אשר: למה הרמב"ם לא היה צריך לומר את ההלכה הזו בהלכות שליחות, שכל פעם שאתה בא לקדש אישה אתה צריך לשאול אם היית נשוי שנה אחורה או חודש אחורה כשאני הגעתי לכאן?

ר' יצחק: יש לך עכשיו סתירה מכאן להלכה. רק כשעושים שליח סתם, שזה סתם בריאה מטורפת כזו שצריך לחשוב עליה.

ר' יואל אשר: רואים שהמשוגע שזורק קידושין בין הרבה נשים, אבל עשה בטוח שהיא לא הייתה אשת איש בשעה שהוא עשה את השליחות.

ר' יצחק: ההוא לא שליח, הוא בעצמו. אצל שליח, זה חייב להיות כך. זו הלכה של שליחות.

דיון: למה לא אפילו מי שתהיה ראויה בשעת השליחות?

ר' יואל אשר: רואים שאדם יכול לעשות אפילו שליח שהוא בעצמו יחליט עם מי אני אתחתן. למה לא לומר שמי שתהיה כשרה בשעה שהשליח רוצה לבצע את שליחותו?

ר' יצחק: מה זה? אדם לא מתכוון.

ר' יואל אשר: אנחנו מדברים כאן על משלח שהוא לא מיקרו-מנג'ר, כן? כי אתה יכול לבחור.

ר' יצחק: זה מאוד רחוק ממיקרו-מנג'ר. נו,

ר' יואל אשר: למה הוא אז, למה הוא יהיה מוגבל במי אסור בשעה שהוא עושה את השליחות? הוא משאיר את כל

ר' יצחק: הדבר לשליחות. יש שני מפרשים כאן. יש מי שאומרים שזה דעת, ויש מי שאומרים שזה נושא של הדעת. לפיך למשל, אם הוא אומר בבירור, אתה יכול לקדש כל מי שאפילו מי שעכשיו נעשה ראוי זה היה צריך לעבוד, אבל הרא"ש טוען שלא, זו לא שליחות עליו בכלל. בדיוק, כי שליחות אפשר לעשות רק דבר לומדי כזה,

דיון: צרת ערוה ביבום

ר' יואל אשר: אבל אחות אשתו, אה, אני מתכוון לומר יבום לא אפשר, אבל אחות אשתו נראה שאינה מהצרות שפוטרת מ... אוטומטית, אני לא יודע שום צרות יבום.

ר' יצחק: זה היה נופל להיות צרות יבום. זה ספק.

ר' יואל אשר: אבל אם זה היה צרות יבום, היה נופל, יש עוד רק ענין של... נכון, נכון, נכון.

ר' יצחק: זו צרה, אבל זו לא צרה.

ר' יואל אשר: זו ממש צרה בינונית. אוקיי. כן. אוקיי.

הלכה: אב עם בת קטנה/נערה ובוגרת

ר' יואל אשר: מקרה כזה הולכים אנחנו ללמוד כאן. אב... שהיה לו... אף שהיתה לו בת קטנה נערה, שהיא ברשותו. והם למדו שכל עוד היא קטנה או נערה יכול האב לקבל קידושין עבורה. אחר כך יש לו בת בוגרת, והבוגרת נתנה רשות לקדשה. הבוגרת אינה אוטומטית, לאב יש רשות, אבל הבוגרת אמרה לו, אבא, אני נותנת לך רשות,

ר' יצחק: אני עושה אותך שליח.

ר' יואל אשר: וקידש בתו סתם לאחר, ואחר כך הוא הלך וקידש את בתו סתם, בתי. לא יודע למי הוא מתכוון כאן? האם הוא מתכוון... לבת שנתנה לו רשות, או לבת שיש לו אוטומטית רשות. אומר הרמב"ם, אומרים אנחנו, אין הבוגרת בכלל, עד שיפרש ויאמר בתי הבוגרת שעשתה אותו שליח. כאן יודעים שכוחו לקדש את בתו הקטנה והנערה הוא הרבה יותר חזק. זה כוח טבעי שיש לו. זה לא משהו שהוא איבד וקיבל בחזרה דרך שליחות. זה כוח אמיתי שיש לו. סתם קידושין הם עבורן. אם הוא מתכוון כן לבוגרת והוא עושה זאת בתור שליח, הוא היה צריך לומר.

ר' יצחק: הוא יכול לומר זאת בקידושין או...

ר' יואל אשר: ולפיכך אין הבוגרת מקודשת והקטנה מקודשת. לא אומרים שזה מתחיל.

רמב"ם הלכות אישות - קידושין דרך האב: נאמנות, ספיקות, ולשון מצמצם

הלכה ט (המשך) - "קידשתי את בתי" בבוגרת

ר' יואל אשר: כי כאן אנחנו יודעים, אתה רואה, שכוחו לקדש בת קטנה ונערה הוא הרבה יותר חזק. זה כוח טבעי שיש לו. זה לא משהו שהוא איבד והוא קיבל בחזרה דרך שליחות. זה כוח אמיתי שיש לו. וסתם קידושין הם עבורן. אם הוא מתכוון כן לבוגרת והוא עושה זאת בתור שליח, הוא היה צריך לומר.

ר' יצחק: הוא יכול לומר זאת בקידושין או...

ר' יואל אשר: לפיכך אין הבוגרת מקודשת, ואחותה מקודשת. לא אומרים שזה מתחיל עכשיו... היית יכול לחשוב שכאן נעשית חדשה... זו נעשית שוב אותה דילמה ששתיהן אסורות. אומרים לא, כאן פתרנו. כאן יש פתרון.

ר' יצחק: כי כאן יודעים למי הוא מתכוון.

ר' יואל אשר: מה מחר ראשון לשני, כל זכות שתבוא לידו, משהו כזה.

ר' יצחק: אבל אין לו עכשיו זכות לקדש אישה שהיא לא, ואיך הוא יכול

ר' יואל אשר: לתת לשליח את הזכות? למרות שהשליח מוסר רשות שיש לו.

ר' יצחק: משהו כזה סברא. נו,

ר' יואל אשר: עוד פרשה של ספקות כך.

הלכה ג: מי שהיו לו חמשה בנים — חמישה אחים עם חמש אחיות

ר' יצחק: מי שהיו לו חמשה בנים, כלומר משהו מעשה דומה של שליח שלא יודעים את מי הוא קידש.

ר' יואל אשר: עוד סיבוך יצירתי אפשר לקרוא לזה. אבא היה לו חמישה בנים, וכולם עשו את האבא שליח לקדש להם אשה, איזו אישה שהוא רוצה. והאבא הוא חברה מאן, והוא מיד מצא אבא שיש לו את אותה בעיה. אומר בעל הבור לבעל האטל, יש לך חמש בנות? אה, לא. הוא לא רוצה לעשות את כולן, כי הוא לא רוצה שכל אחד יהיה ערווה על השני,

ר' יצחק: ערווה על השני, ערווה על הערווה זה. ומה שהוא עושה זה,

תרגום לעברית

ר' יואל אשר: הוא רוצה לקחת... אה, הוא אומר, אחת מבנותיך תהיה מקודשת לאחד מבני. כי שניכם פטרתם, הוא פטר את אחד מהראש והלאה. תן לי לדעת, לא, הוא עכשיו התחיל מהראש והלאה. אבל הוא לא אמר איזו. כן, הוא לא אמר איזו. הוא לא אמר לאיזו. האב השני קיבל קידושין, עכשיו יש בעיה גדולה, כי אנחנו לא יודעים איזו מקודשת למי. וגם כל אחת אסורה כאחות או אחי של זה שאתה רוצה עכשיו לקחת.

קיבל אב קידושה, כל אחת מהן צריכה חמשה גיטין מכל האחים. כל אחת צריכה גט מכל אחד. הואיל וכולן נתנו רשות לאב לקדש להן.

ר' יצחק: אז כל אחד מהאחים צריך לתת חמישה גיטין. כל אחת מהן צריכה חמשה גיטין. כן. זה אומר,

ר' יואל אשר: כל אישה צריכה מכל גבר.

ר' יצחק: כל גבר נותן חמישה גיטין. יוצא עשרים וחמישה גיטין שהולכים עכשיו לכתוב.

ר' יואל אשר: הסופר סוף סוף התעשר. מת אחד מהם, אם אחד מהם ימות, אז כל אחת מהן צריכה ארבעה גיטין. וצריך גם לחשוש כאשת איש, לומר כיבום לשוק, צריך לתת חליצה לאחת מהן.

ר' יצחק: אה, חליצה לא צריך כולם לתת, כי חליצה היא סתם דין שלא כל אחד צריך לתת חליצה. מספיק שאחד נותן חליצה, נכון? זה החילוק של חליצה מגט.

ר' יואל אשר: הוא אומר הרמב"ם כך: **אף על פי שיש לומר שמא גדולה שבגדולות קידש ר' יצחק:** לו או גדולה שבקטנות

ר' יואל אשר: או קטנה שבגדולות שהיא גדולה מן הגדולה שבקטנות - **אפשר לומר את כל האפשרויות, שלוש אפשרויות - למעשה פוסקים אנחנו שכאשר הוא אמר, הוא כן אמר בכוונה, והוא מינימל את האפשרויות באמירת הגדולה.** "הרי כולן מותרות חוץ מן הגדולה שבגדולות", וכולן מותרות חוץ מזו שבוודאי גדולה, שהיא גדולה שבגדולות, "והיא לבדה המקודשת".**

אותו דבר יהיה עם קטנה. **"וכן אם קידש בתו הקטנה אף על פי שיש לומר שמא קטנה שבקטנות או קטנה שבגדולות או גדולה שבקטנות שהיא קטנה מן הקטנה שבגדולות, הרי כולן מותרות חוץ מן הקטנה שבקטנות".** אומרים אנחנו שכאשר הוא אומר הקטנה הוא גם התכוון להכי קטנה, ממילא רק תהיה אסורה עם הקטנה שבקטנות, אני מתכוון שהקידושין יהיו רק על כל הדבר, וכל שאר הקטנות.

ר' יצחק: והרמב"ם מסביר עכשיו את שתי ההלכות, כן? למה?
ר' יואל אשר: כי כאשר אדם אומר גדולה, הוא מתכוון ל"גדולה שאין בבנותיו גדולה ממנה", שאין גדולה יותר. וכאשר הוא אומר קטנה, מתכוונים "שאין בהן קטנה ממנה".

העיקרון: אדם מדבר בבירור כשהוא רוצה להסכים

ר' יצחק: מעניין איך זה מתורגם. גדולה פירושו - אין גדולה יותר. כל מי שיודע את גדול הדור, אתה יודע שאין גדול ממנו.

ר' יואל אשר: לא, אמרתי קודם שבבית יכול להיות שהוא קורא לרבות מהן גדולה, בהתבסס על שלושת הדברים. אבל כאשר אדם רוצה לומר משהו דבר מסוים של אמונה, דבר מסוים של בירור, הוא רוצה לדבר בבירור.

ר' יצחק: זה לא נושא של אמונה,

ר' יואל אשר: אתה מתכוון לומר קידושין. הוא רוצה להסכים. הוא רוצה כן, הוא לא אב משוגע. זה קורה, אנחנו כבר פגשנו כאן אבות משוגעים, אבל כשזה לא נופל, אומרים אנחנו שהאב לא משוגע, והוא דיבר בבירור.

ר' יצחק: זאת אומרת, זה הברור ביותר, המצומצם ביותר של מה שאומרים, ואנחנו הולכים לפי המצומצם ביותר. עכשיו הולכים ללמוד את קבוצת ההלכות הבאה, ובנוי על ההלכות הראשונות שעומדות כאן, שהאב יכול לומר ש...

ר' יואל אשר: למדנו שלאב יש רשות קידושין על הבנות הקטנות.

ר' יצחק: עכשיו אפשר ללמוד שלא בגלל שיש לו רשות, לא כי יש לו רשות, אלא יש לו גם... מאמינים לו אם הוא אומר,

ר' יואל אשר: אולי בגלל שיש לו רשות,

ר' יצחק: והוא יכול גם לעשות בעיות בדרך זו. האב יכול לעשות צרות.

ר' יואל אשר: בארבעת המקרים הבאים יש פתרונות.

ר' יצחק: זאת אומרת, כאן זה אופן, בואו נעשה שזה קצת, אני לא יודע מה...

ר' יואל אשר: אולי כאן יש קשר ללשון. אנחנו לומדים בלשון שכאשר אדם אומר "בתי",

ר' יצחק: לא מתכוונים ל"בתי הבוגרת", כי "בתי הבוגרת" הוא היה צריך לומר במפורש. זאת אומרת, המקרה הוא שזה אותו ספק, אבל הוא כן אמר משהו.

ר' יואל אשר: מילה ש

ר' יצחק: רומזת על דעתו.

ר' יואל אשר: לשון המתיר הספיקות או מצמצם הספיקות. אמרת צמצום הלשון? טוב מאוד.

הלכה י - שתי כיתי בנות משתי נשים: "בתי הגדולה" / "בתי הקטנה"

ר' יואל אשר: מי שיש לו שתי כיתי בנות משתי נשים, למישהו יש שתי נשים, ועם כל אחת היו לו קבוצת בנות. וכולן ברשותו, כולן קטנות או נערות, ויש לו רשות לקדשן. וקידש אחת מהן, הוא לקח קידושין לאחת. ובשעת הקידושין אמר לבעל, **"קידשתי לך את בתי הגדולה".** הוא אמר "הגדולה שלי". אבל יש לו שתי קבוצות של גדולות. זאת אומרת, כשהוא יושב עם קבוצה אחת, כמו שהיה אוהל של בלהה, זלפה, רחל, לאה, הוא נכנס לאוהל עם אחת מהכיתות, הוא קורא לה הגדולה כי היא הגדולה באותה קבוצה. אבל כשהוא אמר "הגדולה", למה הוא התכוון?

ר' יצחק: זו בעיה גדולה. במילים אחרות, מה? כמעט כולן גדולות, נכון?

דיסקוסיה: שלוש המשמעויות האפשריות של "גדולה"

ר' יואל אשר: המילה "גדולה" כאן יכולה להיות לה משמעויות שונות. אפשר לומר שזה מתכוון רק למי שבוודאי בוודאי המילה "גדולה", אבל אפשר כאן לומר "גדולה" כך: בכל קבוצה יש הגדולה ביותר מאותה קבוצה, וגם יש קבוצה אחת שהיא מבוגרת יותר מהצעירה. נניח שהאב התחתן והיו לו כמה ילדים, ואחר כך הוא התחתן עם אישה נוספת

ר' יצחק: והיו לו כמה ילדים.

ר' יואל אשר: אז ה"גדולה" יכולה להתכוון שלפעמים הוא יקרא למישהי מהקבוצה הגדולה, הוא יקרא "אה",

ר' יצחק: אחת מהבנות הגדולות שלי."

ר' יואל אשר: גם הגדולה ביותר מהקבוצה הצעירה הוא גם אבל כאן, מאחר שהוא אומר בתי הגדולה סתם, מנסים אנחנו לתת משמעות שאדם כשהוא יכול, הוא מדבר ברור. כשהוא אמר גדולה, הוא מתכוון להכי גדולה.

פסק הרמב"ם: רק הגדולה שבגדולות מקודשת

הלכה יא - נאמנות האב לומר "קידשתי את בתי"

רשות ונאמנות באות ביחד

ר' יואל אשר: לא, זה גם הגיוני שכאשר נותנים לו רשות נותנים לו גם נאמנות. אני אומר לך, שני הדברים באים ביחד גם בלימוד וגם מעשית. כשאתה נותן לאדם רשות, אתה נותן לו גם נאמנות, שיבוא ויאמר ביצעתי את רשותי.

לא, בוא נראה. **נאמן האב לומר על בתו קודם שתבגור שהיא מקודשת, ואוסרה על הכל.** לאב יש נאמנות לומר על בתו, כל עוד היא עדיין לא בוגרת, זאת אומרת כל עוד היא עדיין קטנה או נערה, יכול הוא לומר שהוא לקח עליה קידושין, ואוסרה על הכל, ובכך הוא אוסר אותה על כל שאר הגברים כי היא כבר אשת איש. על זה יש לו נאמנות.

הנאמנות לא אומרת שקוראים לעדים

ר' יואל אשר: אחר כך הולך הרמב"ם לומר על כל ההלכות האלה שמתברר שצריך שם להיות עדים, אבל כאן מדברים...

ר' יצחק: הוא אומר שזה היה עם עדים, עם הכל. לא מאמינים לו בגלל העדים, מאמינים לו שהיו העדים.

ר' יואל אשר: אם זה יבוא לפני בית דין,

ר' יצחק: בית הדין יאמר "בואו נביא את העדים?" לא, הם לא יאמרו. זה התרגום של "נאמן".

ר' יואל אשר: הרמב"ם מה שהוא אומר אחר כך הוא רק שכל מי שהוא אומר "קידשתי" מתכוון לומר עשיתי קידושין כשרים, אבל לא קוראים לעדים אף פעם, כי זה התרגום של הנאמנות, יש לו נאמנות, מאמינים לו. יש הלכות מסוימות שהתורה נתנה נאמנות לאבות על ילדיהם, לגבי יחוס, לגבי יהדות. כאן עומד לגבי קידושין.

ר' יצחק: בקיצור, הוא אומר על ילדה קטנה שהיא עדיין קטנה או נערה,

ר' יואל אשר: היא מקודשת והיא אכן אסורה על הכל.

ר' יצחק: בדרך כלל, באופן רגיל, הוא גם אומר למי.

הלכה יב - "קידשתי את בתי ואיני יודע למי"

ר' יואל אשר: אבל מה אם הוא אומר כך? **האב שאמר קידשתי את בתי ואיני יודע למי קידשתיה,** אני לא יודע למי. מישוהו לקח קידושין לבתי. אני לא יודע מי זה היה. קראתי, היה קהל עצום, "מי רוצה?", מישוהו נתן. אז כאן נעשית כאן הלכה מאוד קשה, **הרי זו אסורה לעולם על כל אדם,** היא אסורה על כל אדם. **עד שיאמר האב נודע לי שלפלוני קידשתיה,** עד שהאב נזכר והוא אומר "כן, אה, לפלוני ופלוני קידשתי אותה". יש לו הנאמנות. יש לו גם הנאמנות לשכוח לזמן רב.

"נודע לי" - נזכר או גילה?

לא, זה לא חייב להיות באותו מקום. הוא יכול לומר "איני יודע", וכמה ימים אחר כך הוא אומר "נודע לי", עשו שאלת חלום, "לפלוני קידשתיה". ואז היא לא תהיה אסורה על כל אדם, היא

תהיה מקודשת לאותו אדם, הם יוכלו לגור ביחד גם, כן? הרמב"ם אומר, **ותהיה צריכה גט ממנו בלבד,**

ר' יצחק: היא לא תצטרך גט. שוב, האב. ואפילו, מה אומר הרמב"ם? אם הגבר עצמו, אין בעיה. כל עוד הוא לא נזכר, היא צריכה גט מכל העולם.

ר' יואל אשר: אה, כאן הוא עובר למקרה שבדרך כלל צריך גיטין כשיש ספיקות, רק צריך גט מהגבר. למה הוא לא אומר שהוא יכול כאילו יכול לכנוס? והכי נמי הוא יכול.

אפילו אחרי בגרות - ביאור המגיד משנה

ר' יצחק: "ואף על פי שנודע לו אחר שבגרה" - כאן

ר' יואל אשר: אומר הרמב"ם הלכה, **אפילו היא נודעה מכל המעשה שהאב נודע, או שהאב נודע, אחרי שהיא נעשתה בוגרת,** היא לא נערה יותר. כי לאב יש רק זכות לומר שהוא קידש אותה כקטנה, אין לו זכות לומר על נערה.

ר' יצחק: יכול להיות שאין לו אפילו קרבה, יש לו זכות לומר "קדשתי את בתי כשהיתה קטנה". אבל כאן הוא כבר אמר "כשהיתה קטנה", נזכר הוא. אז ה"נודע לו", אמרתי שה"נודע לו" מדוקדק מאוד, כי הרמב"ם אמר "נאמן קודם שתבגור". לא שיש לו הנאמנות תמיד לומר ש"קודם שתבגור", אלא כל עוד היא עדיין נערה, בדיוק כמו שיש לו הרשות, יש לו גם הנאמנות כל עוד היא נערה. ופעם אחת הוא קיבל הנאמנות, זה נשאר מספיק כדי לפתור זאת גם באמירת "פלוגי". זה פשט איסור,

ר' יואל אשר: פשט היתר כן. זה אומר המגיד משנה.

מה פירוש "נודע לי"?

אומר הרמב"ם, איך הוא גילה זאת, זה אני לא מבין בבירור מה פירוש "נודע לי". "נודע לי" - נזכרתי, זה חזר לזיכרוני. "נודע לי" זה לא "נזכרתי", אני לא מסכים. זה חייב להיות משהו אחר. יכול להיות שזה היה איזו מצב מסוים, היו שם כמה גברים, הוא לא זכר למעשה של מי הטבעת היתה, או שהוא לא חשב על מקרה איך זה יכול להיות. נו, "נודע לי" - הוא גילה זאת, הוא פתר זאת. יכול להיות שהוא לא צריך לתת דין וחשבון,

ר' יצחק: זה חלק מהנאמנות שלו. הוא יכול לומר "נודע לי". עכשיו,

ר' יואל אשר: איך אני מחזיק כאן?

ר' יצחק: "האב שאמר". לא,

ר' יואל אשר: אני רוצה לומר, פעם אחת הרמב"ם אומר "נודע לי", יש לו הזכות, יכול להיות שלא ישאלו אותו אפילו, "נזכרת או נודעת בדרך אחרת?" אוקיי, יכול להיות.

הלכה יג - "בא אחד ואמר אני הוא שקידשתיה"

ר' יצחק: יש לו נאמנות. עכשיו, לא רק לאב יש זכות לומר ש"קדשתיה", הוא יודע כן, אלא גם אדם שני.

ר' יואל אשר: כשיש מקרה כזה, "האב שאמר איני יודע למי קדשתיה", ואז נעשה המצב "אסורה לכל אדם", אבל בא פתרון

מה קורה כאן? הלך להיפך. אחד בא ואמר "אני קידשתיה", והתחתן. השני בא ואמר, לא, "אני קידשתיה". אז כבר השני אינו נאמן, כי הראשון האמינו לו, וכבר עשו קידושין.

ר' יצחק: כבר האמינו לשניהם. עכשיו לא מאמינים לשניהם. אתה צריך לדעת להסביר טוב יותר למה.

ר' יואל אשר: כי רואים שהנאמנות הייתה טובה כדי לעשות חומרא שיצטרכו לתת גט, אבל הנאמנות אינה טובה למנוע עכשיו שאדם כבר התחתן.

ר' יצחק: נכון, אבל למה? אתה צריך עם לימוד, זה לא כל כך פשוט להסביר. אני מבין שהשכל הישר הוא שזה לא הוגן. אבל יש כאן איזה דבר כזה, שעכשיו יש לו כבר כמו חזקה, הוא כבר פסק שהיא נשואה לאדם הזה, הוא לא יכול לשנות את הסטטוס. איזה דבר כזה.

ר' יואל אשר: כאילו יש לו קצת אמונה, אבל לא מספיק אמונה.

ר' יצחק: משהו כזה, כבר נפסקה ההלכה. איזו חזקה של מצב. כן. אוקיי, אז זה בגלל זה כשהאב אמר... מה עם האשה עצמה?

הלכה: אשה שאמרה "נתקדשתי ואיני יודעת למי"

ר' יואל אשר: האשה עצמה עשתה "קידשתי", ואיני יודע את למי התקדשתי", אני לא יודעת ממי קיבלתי קידושין.

ר' יצחק: זאת אומרת, את יכולה עצמך לעשות לעצמך את אותה צרה, לא רק האב.

ר' יואל אשר: גם את לא יודעת. והאחר ואמר "אני קידשתיך", בא אחד והוא אומר, אני זה. האדם נאמן, למה הוא נאמן? קודם למדנו שכשזה מעשה האב הוא נאמן. אבל כאן הוא "נאמן ליתן לה גט",

ר' יצחק: הוא לא נאמן יותר מזה,

ר' יואל אשר: "ותהיה מותרת לכל אדם חוץ ממנו, אבל אינו נאמן לכנוס". הוא לא נאמן להתחתן איתה.

דיון: למה הוא לא נאמן לכנוס?

למה? כי אנחנו חוששים שהוא אומר שקר. למה הוא אומר שקר? כי "שמא יצרו תקפו", הוא רוצה לחיות איתה. אה, היא הרי גם תוכל לומר "אני זוכרת שזה לא הייתה אתה"? או "והיא תרגיל לו כדי להתירה".

ר' יצחק: היא מסכימה גם. למה? כי היא צריכה הרי היתר, היא הרי תקועה.

ר' יואל אשר: למה היא תסכים? הבנתי שברגע שהיא אמרה "איני יודעת", היא כבר לא רלוונטית, כי היא אומרת "אני לא יודעת". את לא יודעת, את לא יודעת. אני רואה שהיא יכולה עדיין כן לומר, "אתה בטוח לא היית. אני זוכרת שזה לא היה אדם זקן, אני זוכרת שזה לא היה שחור, זה היה בלונדיני". זה קצת מעניין אותי. ה"איני יודעת" פירושו "אני לא יודעת", זהו, היא לא יכולה עכשיו לומר כלום.

כך: אדם בא ואומר, "אני האדם שעליו דיבר אותו. אני הוא שקדשתיה, אני זה שקידש אותה." אז אז, ההלכה היא, אז "נאמן" הוא האדם שבא עכשיו, "נאמן אף לכנוס".

ר' יצחק: לא רק נאמן על... מישוהו היה יכול לחשוב, אולי הוא נאמן לחומרא לתת גט. לא, הוא רשאי להתחתן איתה. "ואינו צריך קידושין אחרים", הוא לא צריך קידושין אחרים.

דיסקוסיה: למה יש לבעל יותר נאמנות מהאב?

ר' יואל אשר: נראה שלאב אין נאמנות. מה? נראה שהאב אינו נאמן לכנוס. הרמב"ם אומר אצל האב ש"צריכה גט".

ר' יצחק: אבל השני אומר שיש לו יותר נאמנות, כי יש לו חזקה נוסף לכך, כמו שכתוב כאן. כך כתוב כאן.

ר' יואל אשר: למה הנודע אליו לא יהיה מספיק לאותו לקנות?

ר' יצחק: אני לא יודע, אני אומר לך מה הרמב"ם אומר. למה אני לא יודע? לא כתוב. חשבתי שב

ר' יואל אשר: מקרה כשנודע לי שפלוני קידשתיך, אותו מסכים, ואותו אומר זה אמת, ואני רוצה לגור איתה, זה בוודאי צריך להיות מחויב בגט. אבל אולי שם מדברים שאותו לא מסכים כלום, אבל גט הוא מחויב לתת.

ר' יצחק: אפשר בגלל זה כתוב בדרך זו. אוקיי, בואו נמשיך הלאה. מה יש כאן מחלוקת? באים שני יהודים.

העצה המעשית לאשה

ר' יואל אשר: שמעתי הזדמנות טובה. יש כאן אשה שכבר

ר' יצחק: הוציאו את חלק הנאמנות. וכך באו שניים. I will have learning this guide. What do you need? What? So go read something

ר' יואל אשר: אני מתכוון, כאן הולך האב גם להישאר תקוע. כשאדם בא לומר "אני קידשתיה", לא יוכל האב לומר כלום גם כן, כי אם האב אמר "איני יודע", הוא לא יוכל עכשיו פתאום לומר, אבל אני זוכר בוודאות שאת לא היית זה. ובגלל זה חשבתי שאתה לא אוהב כשחושבים מבחינה מעשית, אבל אני חושב כן, שיכול להיות שהחכמים מצאו כן דרך טובה כן לעזור לאשה. הרי לא רוצים שיהיה מצב של אשה שאסורה לעולם. יש לנו עצה לזה, שבכל מקרה שיבוא, האב הרי עכשיו כבר

רמב"ם הלכות אישות פרק ט – נאמנות בקידושין (המשך)

הלכה: שני אנשים טוענים "אני קידשתיה"

ר' יצחק: מה זה? באים שניים,

ר' יואל אשר: כן? בשניים, שני אנשים באו לומר שאני זה שהאב לקח ממנו קידושין "אני קידשתי אותה", יאמר השני "אני קידשתי אותה". אז שניהם לא יכולים להתחתן איתה, היא לא יכולה להיות אשת איש אלא שני אישים, אבל שני אישים גט. ולכן, יכולים הם לעשות ביניהם עסקה שאחד יוותר, אחד כותב גט ואחד כונס. והנאמנות הקודמת תהיה מספיקה לקידושין.

החלק הבא. איש אומר לאשה... עכשיו,

ר' יצחק: הלאה הולכים ללמוד נאמנות, אבל הם הולכים לראות שעכשיו הולכים ללמוד נאמנות שעובדת רק כיוון אחד. עד עכשיו למדו נאמנות שיש שני צדדים, אב על בתו, אשה על עצמה כי היא לא יודעת. מה יש כאן מעשה ש

ר' יואל אשר: אולי יש סוגים אחרים של נאמנות? נאמנות מספיקה על...

ר' יצחק: לא, יש מחלוקת, יש מחלוקת, וכל אחד יכול להזיק לעצמו, לא להזיק לאחר עם הנאמנות שלו. נכון? אוקיי.

ר' יואל אשר: האיש אומר לאשה. קידשתי אותך כנאמנות. אז יש לו מספיק נאמנות לעצמו. אז הוא אסור בקרובותיה, הוא לא יכול להתחתן למשל עם אחותה או אמה. על מה הוא אסור בקרובותיה? כי היא מעולם לא הסכימה. אז זה רק הוא שעשה לעצמו צרה ועשה את עצמו. על זה אומרים "שוויה אנפשיה חתיכה דאיסורא".

ר' יצחק: זה הרי להיפך, "קידשתני".

ר' יואל אשר: על מה הוא "לא קידשתך"?

ר' יצחק: אותו דבר הוא "אסור בקרובותיה",

ר' יואל אשר: והוא אסור בקרובותיה. בוא... זה ברור חומרא, כי לגביה פסקנו כך לגביה כך, כן? חומרא כזו קנס...

ר' יצחק: מה זה אומר "שוויה אנפשיה"? לא כלום, זה "שוויה אנפשיה", אתה אומר שנישואין רק בעיה, אתה תתנהג באמת כך.

ר' יואל אשר: רק התנהגות, אבל זה בטוח לא ברור או משהו.

ר' יצחק: אני לא יודע מה זה אומר.

דין: למה שוויה אנפשיה לא פועל על האחר?

ר' יואל אשר: כי המעשה לא יכול להיות שניהם, זה רק אחד מהם אמת. וברגע שהחמירו עליו... זה לא נדרש שהחמירו עליו כי אמרת שאנחנו צריכים לחשוש שזו המציאות. כי אז לא היו אוטומטית...

ר' יצחק: הוא זה שיש לו את החשש.

ר' יואל אשר: הוא יש לו. אוקיי, הוא אמר את החשש, אומרים לנו שצריך לחשוש לזה. זה אומר שיש לזה מספיק ריאליות. אם יש לזה מספיק ריאליות,

ר' יצחק: צריך זה גם לחייב אותה.

ר' יואל אשר: אין לזה מספיק ריאליות. יש לזה דין שהוא צריך להתנהג כך. אוקיי.

ר' יצחק: אבל לא עונה על הקושיה. זו קושיה יפה. הוא סבור שזה כך. זה כך, אסור לך. אני לא מבין. למה אמרת את זה? זה כך. זו הבעיה שלך, שאתה לא תוכל בסופו של דבר אולי להתחתן איתה, אתה אומר שהיא אסורה. "קידשתך" – אין לך נאמנות, יש לך נאמנות על עצמך בלבד.

הלכה: הוא אומר "קידשתך" – היא אומרת "לא קידשת אלא בתי"

ר' יצחק: היא לא תלך לחיות עם אדם כשהיא סבורה שהיא אשת איש. זו השאלה. עכשיו אולי כן, כי היא רוצה. זו השאלה. מה האינטרס שיש לו לומר שקר הוא ברור. להיפך,

ר' יואל אשר: צריך להבין למה אצל

ר' יצחק: האב אין לו. כי אז יש לנו את האב... לא חיים עם האב, לא בועלים את האב,

ר' יואל אשר: בועלים את האשה.

ר' יצחק: למה אין כאן יצרו תקפו? יש כן, אבל מכיוון שהאב כבר אמר שהאב לא ישתף פעולה, ממילא זה פחות סביר. אבל האשה כן תשתף פעולה עם הבחור. למה תשתף האשה פעולה?

ר' יואל אשר: כי היא הרי תקועה, היא לא יכולה להתחתן עם אף אחד.

ר' יצחק: אני יודע שאין לה יצר הרע, היא לא המציאה את המעשה,

ר' יואל אשר: אבל יכול להיות רק כמו... האשה לא רוצה להיות אשת איש, והאיש יש לו פשוט יצר הרע תקפו. לא כתוב "והיא תרגיל לו" כי יש לה יצר הרע תקפו,

ר' יצחק: כי הוא בא. כי הוא התקרב,

ר' יואל אשר: כן, היא לא בחרה באחד. אולי זה גם חשש שהיא תאמר למישהו... אני רוצה כבר. אני לא יודע אצל האב, זה לא כל כך טוב שם.

הבהרה: "איני יודעת" לא אומר שאי אפשר לומר כלום

אה, אז זה מה שהיינו קצת תקועים, כשאחד אומר... "ואינו יודע" שבא אדם אחר. מיכל התכוון אולי שאי אפשר יותר להתערב, כי אמרת "אינו יודע". אבל זה לא דווקא. אפילו כשהוא אומר "אינו יודע", הוא יכול לומר, "אבל אני זוכר שזה לא היה יהודי זקן".

ר' יצחק: לא כתוב כאן המקרה של "איש אמר ואינו יודע", ואחר כך הוא נזכר. בסימן הזה לא כתובה כאן ההלכה.

ר' יואל אשר: לא, אבל כאן רואים ברור שבמקרה כזה מתברר ש **ר' יצחק:** ההוא צריך לשתף פעולה. שוב,

ר' יואל אשר: זה לא כתוב. מה כתוב אם היא מוחה?

ר' יצחק: יכפו עליה להתחתן איתו? אין דבר כזה.

ר' יואל אשר: היא תאמר שאין דבר כזה. אבל הנאמנות יאמרו שהיא עכשיו מורדת. אני לא יודע מה, אם דין הנאמנות אמר שיש לו דין נאמנות... הוא צדק, הכל היה לפני השיעור שלי. אחר כך, חשבתי כמו שכאן תפסו את האדם. אותו משוגע שאמר "קידשתני ואיני יודע למי", וברגע שהוא אמר "איני יודע למי", נפתחה עכשיו הדלת. שאחר יודע כן, יכול ההוא להיכנס לומר אני האיש.

ר' יצחק: כן, סליחה, פשוט. משהו לא הגיוני.

ר' יואל אשר: אוקיי. אני לא יודע כך לא אמרו בצד אחד. אוקיי, למדנו את זה היטב.

הלכה: שוויה אנפשיה חתיכה דאיסורא

ר' יואל אשר: אוקיי, עכשיו טוויסט חדש למעשה. אדם אומר "קידשתיך", קידשתי אותך. האשה אומרת, "לא, לא, לא, אתה טועה, אתה ממש קרוב, אבל זו הייתה בתי. לא קידשת אלא בתי, קידשת את בתי."

מה אז? אז "אסור בקרובות גדולה", כי הוא אמר "קידשתיך".
"גדולה", אגב,

ר' יצחק: אומרים על אשה.

ר' יואל אשר: אוקיי. "גדולה מותרת בקרוביו", כי היא לא מודה על זה, היא אומרת "לא קידשת אותי".

ר' יצחק: ומה עם הבת?

ר' יואל אשר: והוא "מותר בקרובות הבת", כי הוא מעולם לא אסר. והבת גם "מותרת בקרוביו",

ר' יואל אשר: לאם יש רק נאמנות על עצמה להחמיר, לא כדי...

ר' יצחק: לדברים אחרים. אותו דבר להיפך.

ר' יואל אשר: "קידשתי את בתך", והיא אומרת "לא קידשתי אלא אותי". אותו דבר, "אסור בקרובות הבת", והבת "מותרת בקרוביו", והוא "מותר בקרובות האם",

ר' יצחק: והאם "אסורה בקרוביו". למה? כי היא אומרת "קידשת אותי".

כלל גדול: כל טענות הקידושין הן בשהיו עדים

אומר הרמב"ם הקדוש כלל גדול

ר' יואל אשר: על כל ההלכות האלה שחשבנו עליהן זה עתה, מה קורה? איפה העדים? אומר הרמב"ם, "**וכל אלו שטוענין הקידושין**", שנתתי לאחד "ואיני יודע למי", מה קורה כאן? מה עם עדים? אומר הרמב"ם, מדברים "**בשטוען שהיו שם קידושין בפני עדים**". אם היו עדים, איפה הם? "**והלכו למדינה אחרת או מתו**".

ר' יצחק: העדים מתו. אה, רואים מהרמב"ם שאם יש כן עדים,

ר' יואל אשר: היו שואלים אותם, היו...

ר' יצחק: כן, הוא מסביר שהיו עדים, יש לו נאמנות שהיו עדים. שואלים, איפה הם? אני יודע.

ר' יואל אשר: נסעתי לעסקים בסין. הרמב"ם אומר, גם ההוא עצמו צריך להיות הגיוני. אדם אומר שהיו עדים, פתאום שניהם מתו. מיד אחר כך בא

ר' יצחק: משאית ודרסה אותם. למה לא? זו הנאמנות. לא, כי אתה רואה כאן שהנאמנות צריכה עדיין להיות הגיונית. אם יש עדים, הנאמנות היא עדיין חומרא, זה עדיין... לא הייתה אפשרות אחרת. לא, לא. הנאמנות היא לא נאמנות מקסימלית, זה עדיין טוב יותר. לבית דין יש עדיין טענות טובות יותר. לא הבנתי כך, הבנתי שהרמב"ם מתכוון לומר בזה, לא שזה צריך להיות הגיוני, שצריך להיות הלכתי...
...

ר' יואל אשר: אה, כאן אדם היה יכול לומר כך, אה, אני תופס מה אתה אומר, זה טוב. כאן רואים ... הוא נעשה גרוש. לא, שהוא לא נעשה כלום. היא נעשית גרושה. הוא לא נעשה כלום, הוא לא השתנה כלל. לא קרה כאן כלום. אין דבר כזה גרוש. הוא איש, הוא פנוי.

ר' יצחק: נכון. אשה, זאת אומרת, קרה כן משהו ל...

דיון בהלכות קידושין: "לא קידשתי", שליה שקידשה לעצמו, וביטול שליחות

המשך הלכה: "הוא אומר לא קידשתי" - דין גט מעצמו וכתובה

ר' יצחק: זאת אומרת, כאן רואים שלהיות כלום אינו בעיה. תגיד לחברייך.

ר' יואל אשר: אה, כאן אדם היה יכול לומר כך, אה, אמרתי לך, זה טוב מאוד. כאן רואים ש

ר' יצחק: הוא נעשה כלום.

ר' יואל אשר: לא, שהוא לא נעשה כלום. היא נעשית גרושה, הוא לא נעשה כלום. הוא לא השתנה, לא קרה כאן כלום. אין הרי דבר כזה כלום. הוא איש, הוא פנוי.

ר' יואל אשר: לתת גט זו הודאה. אני רוצה מספיק שהוא יצטרך לתת כתובה.

ר' יצחק: זה קצת מוזר מה שאני אומר.

ר' יואל אשר: אוקיי. לא, אני מתכוון לומר את ה"אם נתן לה גט מעצמו", הוא לא אומר הרבה על ה"לא קידשתי", אבל זה בטוח, מדברים כשהוא לא אומר אני עושה זאת לעשות טובה כמו "מבקשין ממנו".

זה אם היהודי הוא תלמיד חכם, כן? בא לתלמיד חכם שאומרים "קידשתי", והתלמיד חכם יודע שזה לא אמת, והוא אומר "לא קידשתי". יודע התלמיד חכם שהלאה עומד ברמב"ם שהולכים לתת גט. אי אפשר לומר, נתתי לה רק גט כי רציתי,

ר' יצחק: "שאיין לו הפסד".

ר' יואל אשר: נראה שה"אין לו הפסד" הוא גם רק משהו שבית דין עושה,

ר' יצחק: "מבקשין ממנו".

ר' יואל אשר: אם בית דין אומר "תן גט כדי להתירה", אז תלמיד חכם.

ר' יצחק: אם תלמיד חכם יודע הוא גם את ההלכה, והוא יודע לא גם גט, כי הוא צריך לשלם כתובה.

ר' יואל אשר: אומר הוא, לא גט אומר, כמו שלא על שבת דיבר, הוא עושה איזו תחבולה, הוא עושה שליח.

הלכה: שליח שקידשה לעצמו

ר' יצחק: אוקיי, עד כאן למדנו על מעשים שיש מחלוקת בין שני האנשים אם הם מקודשים, ונפשי נפשי. לומדים מעשה כשהשליח היה שוטה. שליח שחטף,

ר' יואל אשר: יודע אתה מה קורין לזה? שליח שמועל.

ר' יצחק: שליח שמועל. זה לקח לעצמו. אומר הרמב"ם הקדוש כך, "העושה שליח לקדש לו אשה,

ר' יואל אשר: והלך וקידשה לעצמו" -

ר' יצחק: אדם עשה שליח,

ר' יואל אשר: במקום שהשליח עושה שליחותו, הוא מעל והוא לקח את האישה לעצמו.

ר' יצחק: מה הדין?

ר' יואל אשר: היא מקודשת לשליח. הוא אמנם עשה דבר מאוס מאוד, אבל היה לו רצון, היה לה רצון, היא מקודשת לשליח. מדברים על הטבעת שלו. "וכל העושה דבר זה, או כיוצא בו בשאר דברי מקח וממכר" - כלומר אחד שולח אחד שיסדר לו שיוכל לקנות את הבית, הולך והוא קונה אותו לעצמו, וכאלה סוגי דברים - "נקרא רשע". מה אתה יכול לעשות? אתה לא יכול לעשות כלום, אבל אתה יכול לצעוק "רשע". אתה יכול לבכות, אתה יכול לומר "מי שפרע".

דיון: מה פירוש "נקרא רשע"?

ר' יצחק: נכון, אשה. קרה כן משהו. אם היה, לא, זה קצת יותר מסובך. גרושה רגילה היא כן משהו, הוא אסור באחות אשתו,

ר' יואל אשר: הוא עדיין קרוב שלה.

ר' יצחק: אבל אין לו הרי את הנאמנות,

ר' יואל אשר: הוא הרי לא מאמין.

ר' יצחק: והוא אפילו לא נעשה אסור בקרובותיה.

ר' יואל אשר: זו רק חומרא כזו שהיא תהיה, זה היתר שיצילו אותה שתוכל להתחתן.

ר' יצחק: והוא הרי לא יתחתן

ר' יואל אשר: איתה גם לא.

דין "נתן לה גט מעצמו" - הודאה וחיוב כתובה

ר' יואל אשר: זה שמבקשים ממנו פעם לתת גט, והוא עושה זאת כי הוא רוצה לעשות טובה ליהודי וזה לא מחייב אותו כלום, זה כשביקשו ממנו. אבל אם הוא אומר "לא קידשתי", אבל יודע מה, תן לי לתת גט, "ונתן לה גט מעצמו", פשוט שזה איזה סוג הודאה. אולי לא מדברים באותו אופן כשהוא אומר בטוח שלא ואני עושה זאת רק

ר' יצחק: טובה לעשות.

ר' יואל אשר: כשהוא אומר "לא קידשתי" והוא נותן גט מעצמו, אז "כופין אותו ליתן כתובה", כי אם אתה מודה בזה, ובנתינת הגט אתה מודה, שאתה צריך לתת גט אתה צריך גם לתת כתובה.

זה מעניין דווקא, כי אם האדם עצמו עושה את זה, לפני "מבקשין ממנו", הוא עצמו הנשמה הטובה, הוא דווקא אז לא. אבל "נתן לה גט מעצמו", אפשר לומר הוא לא אומר "לא קידשתי".

ר' יצחק: כן, אבל אתה מבין בגשמיות.

ר' יואל אשר: הוא לא אומר, אני רוצה הרי באמת.

תרגום לעברית

ר' יצחק: הוא אומר "לא קידשתי", אני לא מבין.

דיון: קושיא לגבי תלמיד חכם שיודע את ההלכה

ר' יואל אשר: אה, יכול להיות... עונים כאן על מקרה... אישה אמרה "קידשתי", והוא אומר, אוקיי, בוא,

ר' יצחק: בוא ניתן לך גט. לא, בכל המקרה הזה...

ר' יואל אשר: הוא לא מסכים. הוא אומר, בדרך כלל כשאדם אומר "קידשתיך", אם הוא אומר כן, בית דין מחייב, שלא יהיה מורד, שיתן שאר כסות ועונה, וכן הלאה. אז חייב להיות שהוא לא הסכים לגור איתה.

ר' יצחק: הוא לא מסכים, כי הוא אומר כן ש

ר' יואל אשר: הוא מוכן לתת גט.

ר' יצחק: הוא אומר "לא קידשתיך". זה הכל תחת ההלכה, "הוא אומר לא קידשתיך". חייב להיות כך. אבל איכשהו, לוקחים אותנו יותר ברצינות

ר' יצחק: לא, זה אומר כך.

ר' יואל אשר: הוא מתכוון שאסור לעשות זאת, לכן אומר שצריך לומר שלא לעשות זאת.

ר' יצחק: לא, "נקרא רשע" היא הלכה ממשית. תן לי להסביר לך. זה אומר עני המהפך בחררה, כן? "נקרא רשע". מי שמתכוון כך, שהעיתונאי יקנה את העיתון, וכל פעם שכותבים שפלוני עושה חתונה, יאמר "הרשע פלוני עושה חתונה", כי הכל עומד בשולחן ערוך, "נקרא רשע". זה אומר שמותר לצעוק אחריו ברחוב, "רשע". זו המשמעות.

ר' יואל אשר: אני מתכוון שבעיתון אתה לא יכול לכתוב, אבל המקום הטוב שבו תכתוב הוא ברמב"ם, כל אחד ברמב"ם שלו. במקום שבו עומד "נקרא רשע", יכול הוא לכתוב אנשים שלא צריכים לעשות כאלה פרשיות, כי עיתונים אומרים, אני מתערב בענייניך.

ר' יצחק: לא,

ר' יואל אשר: אני לא מסכים. לא, אני לא מסכים.

ר' יצחק: לא, אני לא מסכים.

ר' יואל אשר: אדם לא יכול לקרוא לאחר מהתורה,

ר' יצחק: כל ה"נקרא רשע" תחזיר לי. בדרך כלל כשאדם קורא לך רשע, קרא אותו לדין תורה, או תוכל לתבוע אותו על כך. האדם קורא לך רשע, יש לו זכות.

ר' יואל אשר: כן, אתה מזכיר לי את הטריק, כשאי אפשר לפסוק על... לבית המשפט אין סמכות שיפוט על משהו, עושים תביעה אזרחית האם קסטנר היה בוגד או לא, עושים תביעה אזרחית על לשון הרע, ושם צריכים לפסוק אם הוא אמר אמת.

זה דבר מוזר, כן? היא מקודשת. הוא לא יכול לעשות כלום. מה הוא יכול עכשיו לעשות? לדרוש ממנו... כי אתה צריכה להיות מקודשת. אה, ולכאורה, כל דין נקרא רשע, תאמר, אם אתה רוצה רק להיות רשע, תיתן גט לאישה ותתן לאדם הראשון להתחתן איתה.

ר' יצחק: יכול להיות, אני לא יודע, אולי אי אפשר לכפות. זה עוד נושא. אולי אתה כבר לא רוצה את האחר? הוא לא רוצה את האישה אחרי שהאחר היה לה? זה נושא אחר.

ר' יואל אשר: אפשר לתבוע מהאחר להתנהג כדת וכדין, אפילו עם דין קניין.

ר' יצחק: אין הבדל. נקרא רשע פירושו שיש לי זכות? זה לגיטימי שאתה אומר, אני חושב שאתה צודק. אם אני כותב עליו, אם אני בעיתון, ואני כותב עליו הרב הרשע, וכך עומד מהרב הראשי כמו שנוהגים בסאטמר, אז אם הרב הרשע חטף את מעמדו משני שהיה השליח, מותר. אם לא, אסור. יש הלכות.

ר' ישראל לנטר אמר שעומד בהלכות דומות, יש ללב תרעומות, כן? גם לא על הפנים, הוא עשה הסכם בדיבור, יכול רק תרעומות. אמר **ר' ישראל לנטר**, מכאן רואים שיש הלכות. על האחר אי אתה

יכול להיות לך תרעומות, על האחר אתה יכול. אבל אני חושב שזה אומר מעשית,

ר' יואל אשר: בית הדין יכול לפסוק כאלה דברים. כן,

ר' יצחק: עכשיו, ועכשיו, חזור,

מחלוקת בין שליח ואישה: למי היא מקודשת?

ר' יואל אשר: אומר השליח, הקידושין הראשונים שנתתי, זה היה לעצמי. והאישה אומרת, מה? האיש שקיבל את הקידושין, אומר, לא, התכוונתי לומר למשלח. האם כבר סיפר שהוא שליח או מה? היה מקרה כש

ר' יצחק: ידעו שהוא שליח.

ר' יואל אשר: ידעו שהוא שליח, אבל הוא אמר, למעשה, ברגע האחרון אמרתי, אני רוצה לקדש אותה לעצמי.

ר' יצחק: אבל האישה היא,

ר' יואל אשר: לא, התכוונתי כי הכרתי אותי כשליח. כן, אליעזר עבד אברהם בא.

ר' יצחק: עכשיו, אתה מוסיף, you keep on adding parts to the story מהמציאות שלא עוזר.

ר' יואל אשר: למה האישה?

ר' יצחק: זו מחלוקת. הוא אומר, אני קידשתי אותך בעצמי? האישה אומרת, לא, התקדשתי

ר' יואל אשר: למשלח. אז עכשיו, תלוי איזה סוג שליח היה השליח?

חילוק: אם עשה השליח בעדים או לא

ר' יואל אשר: אם לא עשה השליח בעדים, כלומר, כשאדם עושה שליח לקדש לו אישה, אפשר לעשות זאת בעדים, והם למדו בחדר שלי

ר' יצחק: שאין צריך לעשות בעדים. הם למדו שליח אינו צריך עדים.

ר' יואל אשר: נכון, רק שליח קבלה צריך עדים. אז אם לא עשה השליח בעדים, הרי השליח אסור בקרובותיה, יאמינו לשליח לחומרא, הוא יהיה אסור בקרובותיה, והיא מותרת בקרוביו, והאשה אסורה בקרובי המשלח, והמשלח מותר בקרובותיה. נכון? כלומר, לא יאמינו לאף אחד על כדי להתיר לגור עם. גם לא יאמינו לאישה...

ר' יצחק: אותה הלכה של שוויה אנפשיה חתיכה דאיסורא.

ר' יואל אשר: כל אחד נשאר בחוץ.

ר' יצחק: מה שהוא אמר, יתנהג כפי שאמר.

ואם הוחזק השליח בעדים,

ר' יואל אשר: אבל אם יש עדים, אז נאמין כן שהשליח לא היה הולך לבגוד כל כך חזק במשלח. כך למדתי זאת פשוט. לא מאמינים לו שלעצמי קידשתי. מאמינים אולי עכשיו הוא קיבל את

ר' יואל אשר: לכאורה היא יכולה לבטל אפילו בלי לעשות כלום. אז עכשיו השאלה, "ואין ידוע אם קודם שקיבל בה קידושין חזרה או אחר הקידושין", אנחנו לא יודעים מתי היא חזרה בה, **ר' יצחק:** לפני שהוא קיבל קידושין... **ר' יואל אשר:** השאלה אם היא מקודשת. "הרי זו מקודשת מספק". אותו דבר, "וכן האיש שעשה שליח וחזר בו". אותה שאלה. **ר' יצחק:** טוב מאוד. עכשיו, **מעבר לנושא חדש: "המקדש אחת מחמש נשים"** **ר' יואל אשר:** "המקדש אחת מחמש נשים". **ר' יצחק:** זה המקום הנכון להלכה, **ר' יואל אשר:** זה צריך להיות קודם, נכון? הוא רוצה כאן להיכנס לנושא של כתובות. הוא לא רצה לערבב למטה באותו נושא, אבל לפני שהוא הולך לנושא אחר לגמרי כמו קול, הוא רצה עוד להשלים זאת. **ר' יצחק:** אני שומע מה שאתה אומר, זו הלכה חדשה. כלומר, ההלכה יכולה להיות דומה באחרות, **ר' יואל אשר:** כל ההלכות, לכאורה, כן. הלכה קשה על הראב"ד. זוחל על זה, עכשיו צריך ללמוד. "המקדש אחת מחמש נשים", כן, כבר היה להם כזה דבר, אחת מחמש, "ואינו יודע איזו מהן קידש". מה שהם למדו, הוא צריך לתת לכל אחת מהן גט וכדומה. "וכל אחת ואחת אומרת אותי קידש, אסור בקרובות כולן, ונותן גט לכל אחת ואחת". **דין כתובה: מניח כתובה אחת ביניהן** אבל מה קורה לגבי כתובה? אם אומרים שהוא צריך לתת לכל אחת גט, יאמרו שהוא צריך לתת לכל אחת כתובה. אבל לא, כתובה לא. כי מה שהוא צריך לתת לכל אחת גט זו חומרא, ספק. אבל הוא רק בוודאי קידש אחת מהן. הוא צריך לתת רק לאחת מהן כתובה, **ר' יצחק:** "ומסתלק". זו אחת מהן, "מניח כתובה אחת ביניהן". הוא נותן כתובה זרקה איפשרו ביניהן, **ר' יואל אשר:** הן יצטרכו להסתדר, הן יתחלקו או ימחלו. **דיסקוסיה: מה פירוש "מניח ביניהן"** **ר' יצחק:** "מניח ביניהן" פירושו שהוא צריך לכנס את כולן יחד לגבי נתינת הכתובה, נכון? הוא צריך לכנס את כולן יחד להיות אסיפה ולומר "הנה הכתובה", **ר' יואל אשר:** ולברות. ושוב, אם הוא יכול לסדר שאחד יהיה השליח ויחלק זאת בין כולן, **ר' יצחק:** הוא בטח יכול. זה כל העניין. **ר' יואל אשר:** "מניח ביניהן" פירושו שיהיה מינימום, אפילו הוא עושה זאת, הוא כבר יצא ידי חובתו. אפילו הוא לא סידר ביניהן. הוא לא עושה כלום עבורן.

החוצפה, אבל בשעת מעשה לא הולך אדם לבגוד בשליח שעשו עם שני עדים. הרי זו מקודשת לראשון. **ר' יצחק:** זה נעשה חזקה, כי אנחנו יודעים שיש שליח. **ר' יואל אשר:** אז מה שלמדנו קודם, חזקה שליח עושה שליחותו, לא קשור לכך שהשליחות נעשתה דרך עדים. **ר' יצחק:** אם זה מוחזק בעדים, זה יותר מוחזק שהוא עושה שליחותו. כך הולך לנו השליח לומר לנו. **כשהאשה אומרת "איני יודעת למי נתקדשתי"** **ר' יואל אשר:** מה קורה במקרה אחר? כשהיא זו שאומרת "איני יודעת למי נתקדשתי, אם לשליח אם לשולחו". **ר' יצחק:** כלומר, קודם אמרנו שהיא יודעת בוודאי למשלח, אבל היא לא יודעת. **ר' יואל אשר:** השליח אומר לעצמי, והיא אומרת אני לא יודעת. אז אם לא הוחזק השליח בעדים, הרי זו מקודשת לשני, לא רק מותרת ואסורה בקרובותיה, אלא מאמינים לו ממש, כי הוא אומר כך, והיא לא מכחישה אותו, **ר' יצחק:** ואין חזקה. **ר' יואל אשר:** ואם הוחזק שהוא שלוחו, אז הולכים להאמין לו רק לחומרא, שניהם נותנים גט. ואם רצו, אם הם ירצו להסתדר ביניהם, יכול אחד לתת גט ואחד כונס. **ר' יצחק:** זה הנושא של כל אשת איש ספק **ר' יואל אשר:** אפשר לעשות כך. **הלכה: ביטול שליחות - שליח לקבלה** **ר' יצחק:** עכשיו נלמד עוד דרך. בוא נבהיר. אז עד עכשיו למדנו כשהשליח חטף, הוא עני המהפך בחררה, הוא חטף, יש שאלה את מי מותר. קודם את ההלכה הרגילה למדנו שהוא לא רשאי, אבל זה עובד. ושנית למדנו כשנעשה ספק. עכשיו הולכים ללמוד דרך חדשה איך יכול להיות קונפליקט עם השליח, שמה? היא ביטלה את השליחות. **ר' יואל אשר:** קודם כבר **ר' יצחק:** למדנו מקרה שהיא התקדשה בינתיים. עכשיו יש דרך חדשה איך לעשות בינתיים בעיה. **ר' יואל אשר:** שליח יכול ללכת לאורך זמן להיות בוגד, למות. עכשיו נאמר מתי היא מבטלת את השליחות. השליח עצמו לא יכול לבטל? שאני אומר אני מפסיק להיות שליח לאחר? **ר' יצחק:** הוא פשוט לא יכול לעשות זאת. משהו יש חזקה שהוא... **ר' יואל אשר:** נכון. יש לך שליח לקדשה. אישה עשתה שליח שאחר יקבל קידושין עבורה. והוא הלך והוא קיבל קידושין עבורה. אבל למעשה, כשהוא הלך למקדש, היא ביטלה את השליחות, "וחזרה בה", היא חזרה בה. הרמב"ם כאן לא אומר לנו, היא הייתה צריכה לומר בפני אנשים, היא יכולה לעשות זאת במחשבה, **ר' יצחק:** היא הייתה צריכה לומר זאת. כן,

ר' יואל אשר: מה אעשה? אבל בקידושי בעילה, זה קנס מאוד מעניין, כי הקנס לא קשור לעבירה. ואם יש שם אלף נשים, הוא נתן שם...

ר' יצחק: קידושי בעילה, בוא נשמע את המסכים.

ר' יואל אשר: אני מבין שקידושי בעילה מגיע הקנס על הבעילה.

ר' יצחק: כאן היה יהודי שקידש בבעילה, והוא לא זוכר את מי. ריבונו של עולם, כולו, אתה אדם נורמלי?

ר' יואל אשר: אה,

ר' יצחק: מגיע לו יותר עונש מאשר סתם מקדש בבעילה. מקדש בבעילה זו בעיה אחת,

ר' יואל אשר: הוא אפילו לא יודע איזו קידש? ולא ידע בשכבה ובקומה,

ר' יצחק: כן, ולא ידע. בוודאי מגיע לו לתת כתובה לכולן.

מעבר לנושא חדש: קול

ר' יצחק: אז בעיקרון, עד עכשיו למדו נושא של נאמנות של אדם,

ר' יואל אשר: עכשיו אפשר ללמוד עוד יום. אני צריך להתחשבן. הוא רשאי לתת, אבל אני לא יודע אותן, הן צריכות כן להודות.

ר' יצחק: לא, לא, אני לא מסכים. אוקיי. איני יודע, הן עדיין לא יודעות. עכשיו, הן סבורות שכל אחת אומרת אני. זה הרי המעשה.

ר' יואל אשר: כל אחת תקבל אצל,

ר' יצחק: רק אחת. אחת מוכיחה שהן שקרניות, אבל זו בעייתן. הן אומרות, אני טוענת שמגיע לי. אנחנו צריכים להתחשבן קצת. אני צריך לסיים תורה יכול. נלך קצת מהר.

הקדמה: מהו "קול"

ר' יואל אשר: נלמד כאן על קול. קול פירושו כשאומרים על אדם שהיא אשת איש. כאן נלמד מה פירוש הדבר. לא כל רכילות נקראת קול.

ר' יצחק: בוא נאמר בעברית. עד עכשיו למדנו אופנים שחושבים שאותו אדם מקודש כי משהו אומר, זו הודאה. עכשיו הולכים ללמוד... כלומר, עדים, האופן הברור ביותר... בוא נאמר אפילו ברור. האופן הברור ביותר הוא שני עדים שראו את הקידושין. כל קידושין צריכים הרי עדים, ובעצם, בפשטות, תפקידם לפתור את הבעיה. אבל המציאות היא שיש הרבה אופנים שבלי עדים גם כן. כלומר, סתם הודאה בלי שהיו עדים זה כלום. אבל כשיש הודאה מסוימת או נאמנות מסוימת שהיו קידושין, ובאותם קידושין היו העדים כהלכה, למדנו עד עכשיו. עכשיו הולכים ללמוד שאפילו פחות מזה יש לפעמים שמאמינים שיש קידושין, וזה נקרא "יצא קול". נכון?

ר' יואל אשר: מזה מתבאר מה נכלל כאן.

הלכה: קול שהוחזק בבית דין

ר' יואל אשר: הוא כבר יאמר מהו קול. "הרי זו בחזקת מקודשת" – פירושו שהיא לא תקבל קידושין מאיש אחר וכדומה, "ואף על פי שאין שם ראיה ברורה". פירושו, אפילו הקול הוא

ר' יצחק: הוא הולך... הוא אומר שמתכוונים הולכים לבית דין, "ביניהם". לא ברור.

ר' יואל אשר: כך אומר ריטב"א.

ר' יצחק: הוא צריך לשלם כתובה אחת, לוקחים ממנו כתובה אחת, אבל לא נותנים אותה לאף אחד.

ר' יואל אשר: אבל נראה גם שהוא לא צריך להיות זה שמברר איך זה מתחלק. יש משהו אחר ש

ר' יצחק: צריך לברר. הוא צריך לתבוע, זה המוציא מחברו עליו הראיה. הוא בטח לא חייב יותר מכתובה אחת, זו הסברה. השאלה רק למי?

ר' יואל אשר: בין כל הקבוצה היו יכולים... בעצם אומר שם, בין כל הקבוצה יכולים הם לתבוע כתובה אחת. אם כל חמש הנשים רוצות, יכולות הן לעשות שהן רוצות כתובה אחת.

ר' יצחק: לכאורה. זו ההלכה, הוא מביא, זו אותה הלכה על כל דבר. גזל ואיני יודע למי, אותו דבר. אם אני לא יודע, גזילה אחת אני צריך לשלם, אבל למי, זו הבעיה שלהם להבין.

הלכה: קידש אחת מחמש נשים בביאה — קנס חכמים

ר' יואל אשר: כבר, אומר הרמב"ם, זה במקרה רגיל של המקדש אחת מחמש נשים, על כמה שאפשר לקרוא מקדש אחת מחמש נשים, מקרה רגיל. אבל **ואם קידש בביאה**, הוא קידש אחת מחמש נשים בביאה. אז כאן קנסו חכמים אדם כזה, מלבד שהוא מקבל מכה על היותו כזה שמקדש בביאה, מצאו כאן עוד דרך לתקן אותו, **קנסו אותו חכמים שיתן כתובה לכל אחת ואחת**. קנסו חכמים שבמקרה כזה הוא צריך לתת כתובה לכל אחת מהן. ולמה?

דיסקוסיה: הקנס של קידושי ביאה

ר' יצחק: עכשיו שואל הרמב"ם קושיא, כתובה צריכים להיות כתובה?

ר' יואל אשר: אה. אם קידשתי אחת מהן, תבוא האישה ותראה את הכתובה שנתתי לה.

ר' יצחק: אומר הרמב"ם, הדבר ידוע שכל

ר' יואל אשר: ההלכה שדיברנו, אני צריך לדבר במקרה,

ר' יצחק: הן טוענות הן לפחות,

ר' יואל אשר: **שכתובה שכתב לאחת מהן אבדה**, הכתובה אבדה.

ר' יצחק: אבל מה?

ר' יואל אשר: וכל אחת ואחת אומרת אני היא שקידשתי וכתבת לי ואבדה כתובתי.

ר' יצחק: נכון, מבין? אז אם לא, הרי אין כאן כתובה, ולא מתחילה כל הבעיה. חוץ מזה, אפילו לא תהיה בעיה לקידושין אולי, כי ידעו מי יש לו את הכתובה, וסתם היא בספק גם כן. זה אומר הרמב"ם, אתה אומר שהראב"ד לא מסכים.

שפלוני ופלוני התחתנו ופלוני ופלוני היו עדים. ולמה לא שואלים את העדים? העדים מתו. זה גם קול שמחזיק אותה מקודשת.

הלכה: אמתלא — תירוץ שמחליש את הקול

ר' יואל אשר: אומר לי הרמב"ם, זה שמקבלים את העדות וצריך לחשוש שהיא נקראת אשת איש, הוא **שלא היתה שם אמתלא**, לא היה לה תירוץ טוב.

ר' יצחק: אבל אם היה משהו

ר' יואל אשר: תירוץ למה היה

ר' יצחק: באמת איזה התרחשות

ר' יואל אשר: בבית אבל היא לא מקודשת, ושמעו האמתלא כששמעו שנתקדשה,

ר' יצחק: הקול בא עם הפרט הזה, הקול בא עם זה, אז היא לא מקודשת. והרמב"ם נותן דוגמה, **כיצד היא אמתלא?**

דוגמאות לאמתלא

ר' יואל אשר: כך, פלונית נתקדשה על תנאי. שמעו אומרים שפלונית, שמעו באמת מדברים על חתונה, אבל אמרו שזו הייתה חתונה על תנאי. או שמעו אומרים שהיו קידושי ספק. אז לא הוחזקה, כי אולי התנאי לא התקיים, או אולי...

ר' יצחק: ואז, נו מה עושים כן?

ר' יואל אשר: אז שואלין אותה וסומכין על דבריה. אז שואלים אותה, ואם היא עונה טוב... כלומר, היא אומרת שזה לא היה באמת ספק.

ר' יצחק: כי התנאי לא התקיים וכדומה?

ר' יואל אשר: לא, בקידושי ספק, כשלאנשים היה ספק. היא מבררת שזה אפילו לא היה ספק.

ר' יצחק: לא, לא, לא. זה אומר שהיא מבררת, הקול, הראיה הברורה לא מספיקה. כלומר, זה לא מספיק. זה עמד בקול, עמד צד, והיא מכריעה את הצד.

ר' יואל אשר: הוואיל ואין שם ראיה ברורה ולא קול חזק, יש לה נאמנות להסביר למה זה לא אמת וכדומה. כי הקול בא עם ראיה כזו.

אמתלא שבאה לאחר ימים

ר' יצחק: זה כשהקול בא עם זה. מה אם הקול לא בא עם זה? אלא מאוחר יותר התגלה הפרט שמשנה את המציאות.

ר' יואל אשר: יצא עליה קול שנתקדשה לפלוני, ולאחר ימים אמרו אמתלא. אחרי כמה ימים עלה תירוץ למה הקידושין לא היו טובים, והיא כן מותרת לשוק.

ר' יצחק: כלומר, הציבור אמר, לא רק היא אמרה, הקול, באו החדשות. העיתון פרסם עדכון, תיקון. הם אמרו אתמול שפלונית נתקדשה.

ר' יואל אשר: מקווה שאומרה, מקווה שמותרת היא, מקווה שאומרה. לא,

כמו שנראה כבר, קול כזה אינו שאדם אומר "אני ראיתי", כי זה היה נקרא עדים. זו רק איזושהי ראיה חלשה.

אומר הרמב"ם, מה פירוש קול? קול פירושו רק קול ש"הוחזק בבית דין". "כל קול שלא הוחזק בבית דין אין חוששין לו". כלומר, בית דין נהגו לנהל פרוטוקול שלהם, וקול פירושו שהגיע לבית דין ששומעים שאנשים מדברים שהם

ר' יצחק: שני אנשים התחתנו. זה נקרא "קול שהוחזק בבית דין". זה לא אומר שיבואו עדים לבית דין, אלא שיבוא קול לבית דין.

ר' יואל אשר: זה דווח לבית דין הקול. "וכיצד הוא הקול שתחזק בו שהיא מקודשת?"

ר' יצחק: דווח לא אומר שלבית דין יש רשימה. עכשיו, כשדנים שהאישה מקודשת, צריך לבוא לבית דין.

ר' יואל אשר: והוא רואה שיש דבר כזה שקול מגיע לבית דין, וקול סתם אנשים דיברו אינו שווה כלום.

ר' יצחק: אני אומר לך דבר פשוט, לא כתוב כאן זה. אתה ממשיך לדמיין סיפורים שאני לא אומר. מה שכתוב כאן הוא רק שקול צריך שבית דין יסכימו שזה קול. זה הפירוש "קול שהוחזק בבית דין". לא שכל קול... בית דין יושבים בכולל, יש עכשיו ספק. יש אדם שיש טענה שהיא מקודשת כי יש קול. לא תאמר, "אני שמעתי בבית המדרש,

דוגמאות לקול תקף

ר' יואל אשר: ממילא זה קול. "וכיצד הוא הקול שתוחזק זו בו שהיא מקודשת? כגון שבאו שנים והעידו שהם הציצו לתוך הבית וראו מצב של חתונה, ראו נרות דולקים, מטות מוצעות, הכינו מיטות יפות כדי לאכול את הסעודה שם, ואנשים באים והולכים, ובנשים שמחות לה, ונשים שמחות איתה, ואומרות, "אה, זו שמחה גדולה, נתקדשה פלונית היום", מזל טוב על הקידושין. כלומר, זה קול. אומר הרמב"ם, זה רק כשבית דין שומעים שזה הקול שאנשים דיברו, אז היא בחזקת מקודשת.

חילוק: "נתקדשה" לעומת "תתקדש"

ר' יואל אשר: אבל אם האנשים יכולים רק לומר ששמעו נשים שמחות ואומרות "פלונית תתקדש היום", תהיה חתונה, הולכים לעשות קידושין, אין חוששין לה, אז אין זכות לאסור אותה, שמה נזדמנו לקדש ולא נתקדשה, אולי הכינו חתונה והתבטלה,

ר' יצחק: שהיא לא נתקדשה. אותו דבר, כלומר, לא חייב להיות קול כל כך ברור, יכול להיות אפילו פשוט יותר.

דוגמה נוספת: שמועה מפלוני ששמע מפלוני

ר' יואל אשר: וכן אם באו שנים ואמרו ראינו כמו שמחת אירוסין, ושמענו הברה, ושמעו שמועה, ושמענו מפלוני ששמע מפלוני שנתקדשה פלונית בפני פלוני ופלוני והלכו להם העדים למדינת הים או מתו. גם כששני עדים באים ואומרים לא שהם היו עדות, כי אז הם היו עדים, אלא שני עדים שאומרים ששמעו שמועה, אבל השמועה הייתה שמועה ברורה, שמועה ברורה

ר' יצחק: זה לא. אומר הרמב"ם,

שיקול דעת של בית דין

ר' יואל אשר: מה עושים? כאן הולכים לבית דין, ובית דין משתמשים בשיקול דעתם. אם מראין הדברים לבית דין שהוא כן. אם נראה לבית דין שהאמתלא נכונה, שהאמתלא הגיונית, סומכין על האמתלא ולא תוחזק מקודשת. ממילא, אם בית דין לא רואים זאת כך, הרי הואיל ולא נשמעה אמתלא בעת שנשמעו הקידושים. פירושו, אם יש אמתלא כששומעים על קידושין, אז בית דין לא ילכו לחפש להיאחז באמתלא.

קידושין: קול, סבלונות, עדות, ונאמנות האשה

מעשה באחת — אמתלא דלא מהימן

ר' יצחק: היה מעשה.

ר' יואל אשר: "מעשה באחת" - הרמב"ם לא מספר כל כך הרבה מעשיות, כאן הוא אומר זאת בצורת מעשה - "מעשה באחת שיצא עליה קול שנתקדשה לבנו של פלוני, ולאחר זמן שאלו את אביו ואמר על תנאי כך נתקדשה לו ולא נתקיים התנאי". זה באמת אמת שהיו קידושין, אבל זה היה עם תנאי,

ר' יצחק: והתנאי לא קרה. אז לפי הדבר הקודם זה היה צריך להיות כמו אמתלא. "ולא סמכו חכמים על דבריו אלא אמרו הרי זו ספק מקודשת וכאילו אין שם אמתלא". נכון? במילים אחרות, אני מתכוון שזו

ר' יואל אשר: קצת סתירה עם מה שהוא עצמו אמר.

ר' יצחק: לא, זו לא סתירה, זה בדיוק מה שהוא אמר. החכמים דנו האם זה "מראין הדברים".

ר' יואל אשר: לאחר זמן האב אמר כך.

ר' יצחק: בדיוק. אז הרמב"ם מביא מעשה, כי זו ההלכה המדויקת שאין לה הלכה, יש רק מעשיות בה. אם בית דין רואים שהיום זה הגיוני, או שזה לא הגיוני.

קול קידושין ראשון מול קידושין שני בפנינו

ר' יואל אשר: ומה מוסיף כאן הרמב"ם? אולי הוא נותן לנו מחשבה על מה יכול להיות "מראין הדברים" לחכמים. הוא אומר דוגמה, הם חקרו אותו,

ר' יצחק: זה נראה כאילו הוא לא אדם אמין.

ר' יואל אשר: "יצא עליה קול שהיא מקודשת לפלוני, ובא שני וקידשה בפנינו". יצא קול על אישה שהיא מקודשת לפלוני. בא שני וקידש בפנינו, מול עדים. "בודקין על קידושי ראשון שהן בקול". בודקים על זה שיש קול, שזה אמיתי... שהקול אמת. "אם באו עדים בראיה ברורה שהיא מקודשת לראשון", אם באים עדים בראיה ברורה. זה לא עדים שהם היו עדים בקידושין, אלא יש עדים שהקול הוא דבר חזק מאוד, שהקידושין של הראשון היו דבר חזק.

ר' יצחק: ראיה ברורה, לא. ראיה ברורה, אתה זוכר, הלא, קול אינו ראיה ברורה, אמר הרמב"ם.

ר' יואל אשר: אבל מה פירוש עדים בראיה ברורה? לא אומר עדים שאומרים שהייתי בחופה.

ר' יצחק: ראיה ברורה, לא יודע.

ר' יואל אשר: זה היה יותר מקול. זה היה יותר מקול, קול יותר חזק,

ר' יצחק: אמר הרמב"ם. הוא אומר כך, יש ראיה חזקה שהשני מחזיק מאוד לא מהקול, נכון? אם לא הוא לא היה מקדש. כן? והוא גם ודאי, אין להם ספק, הם בעצמם ראו, זה לא דבר שצריך להאמין ולשמוע. אם יש עדים שאומרים "אנחנו יודעים בבירור, לא קול, אנחנו יודעים בבירור כמו קול, היה קול", אבל אם לא,

ר' יואל אשר: "לא מגרש ראשון שקידושו בקול", אם לא, שהראשון, שקידושו רק חומרא כי יש קול, יתן גט, "ונושא השני שקידושו ודאי", השני הרי היו לו שני עדים.

ר' יצחק: כן.

ר' יואל אשר: "בפנינו", אנחנו הדיינים שיושבים כאן. הוא לא אמר מאוד ברור מי הם ה"בפנינו".

ר' יצחק: בוודאי זה אומר אנחנו.

ר' יואל אשר: כן, הדיינים,

ר' יצחק: או שזה היה בפומבי, כן. הוא אומר,

אם גירש השני — לא יכנס הראשון

ר' יואל אשר: "ואם גירש השני", אם השני נתן גט, כי הוא נבהל, לא יודע מה, אז אפשר היה לחשוב, אז הראשון יכול ללכת להתחתן איתה. אין לך שום מניעה עכשיו. אבל "לא יכנס הראשון", אסור לראשון להתחתן איתה. למה? "שמא יאמרו החזיר גרושתו מן האירוסין אחר שנתארסה לאחר".

ר' יצחק: היה הרי כבר קול.

ר' יואל אשר: אנשים יחשבו שהוא כבר היה...

ר' יצחק: למה אותו אדם נתן גט? הוא לא היה צריך לתת גט. אבל הוא למעשה נתן גט. אדם יחשוב,

ר' יואל אשר: מה הפשט? הוא מתכוון שהראשון כבר נתן גט, ואותו אדם התחתן אחר כך, אחר כך הוא נתן גט. אז זה הרי מחזיר גרושתו משנתארסה. ומה הבעיה? "שמא יאמרו"? מה הבעיה? אה, אנשים יחשבו שמותר לעשות מחזיר גרושתו כזה. אנחנו יודעים הרי שאסור, אבל באמצע היה שני. באמת, כאן זה לא מחזיר גרושתו, כי הראשון היה חלש, זה רק היה קול.

ר' יצחק: זה נראה הרי שהגט השני בוודאי לא היה אחרי הגט. לכל הדעות, הגט השני לא היה אחרי הגט הראשון. זה או שהשני נותן גט כי לראשון אין קידושין בכלל, או שהוא לא נותן גט.

ר' יואל אשר: אבל זה נראה שאנשים יחשבו,

ר' יצחק: למה אותו אדם נתן גט? הוא הרי נתן קידושין לראשון, אלא מאי, הראשון כבר נתן גט. זה אסור.

שני קולות — אחד כותב גט ואחד כונס

כתובה לעתיד. אבל לא אומרים כך, **אין אומרים שמא ימצא סופר ויכתוב לה כתובה, **

ר' יצחק: אלא כתובה היא ראייה לגיטימית

ר' יואל אשר: בחזקת פנויה של אישה. ראייה. כתובה פירושה ש... לא, זה רק חשש, חוששין לה. זה לא... אם הכתובה... אם דרך כל אנשי המקום שהכתובה היא כן קודם הקידושין, אז רק חוששין לה, כמו שהגבאי אמר סבלונות.

"לא ראינו" אינו ראייה — שנים אומרים ראינוה שנתקדשה
ר' יואל אשר: שנים אומרים ראינוה שנתקדשה ביום פלוני. שני אנשים אומרים, ביום פלוני ראינו שפלוני מקדש אותה. ושני אנשים אחרים שגם היו באותו מקום, הם היו באותו פארק באותו יום, אומרים הם, אני לא רואית. **אפילו אם היו כולם שוכנים בחצר אחת**, כולם היו באותו מקום שבו זה קרה, הרי זו מקודשת. מדוע? אומר הרמב"ם הלכה חדשה, שאין **"לא ראינו" ראייה**. **"לא ראינו" אינו ראייה**. לא ראיית איך הוא נותן קידושין, בדיוק הסתכלת הצידה, בדיוק לא היית שם. אבל שני העדים שאומרים **"לא ראינו"**, הם היו שם.

ר' יצחק: מדוע? כי אדם אף פעם לא... לא שמעתי על כך.

ר' יואל אשר: אומר הרמב"ם, **שדרך העם לקדש בצנעה**. יש דבר כזה, יש נוסח. אני לא מתכוון שדרך פירושו שרוב הנשים או מה, אלא כמו שהוא אמר קודם ש... זו דרך. כמו שאומרים שחלק מאנשי העיר מקבלים סבלונות. יש מצב שאדם מקדש בצנעה. אבל לא, כאן היא מקודשת, לא אומרים רק צריכה גט מספק. ה"לא ראינו" היא ראייה ממש, שדרך העם לקדש בצנעה. ממילא מאמינים אנו לשני העדים, והשניים האחרים לא משנים כלום, הם לא סותרים את העדים.

ר' יצחק: כי לכאורה, ה"לא ראינו" היא עדות ממש. כשעדות ממש בוודאי אין שאלה.

ר' יואל אשר: מהי הכחשה? עדות כזו אומרת כך, כן, הייתי שם,

ר' יצחק: לא ראיתי. אולי הוא מתכוון **"לא ראינו"** כלומר **"לא ראינו"** את הקול,

ר' יואל אשר: ראו שמסתובבים שם ואומרים, מבין? אבל הרי מדברים, השנים אומרים גם לא אומרים שהתייחדו להיות עדים. הם אומרים שהם הסתכלו, ראו דבר מוזר, מישהו נותן למישהו טבעת. אבל מאחר שזה דבר צנוע... לא, אני מתכוון לשאול, מה יהיה כשהוא אומר, שם באותו יום הקימו חופה ענקית והייתה מוזיקה, וכל האנשים האחרים אומרים שלא? לכאורה העדים הם עדים מוכחים. הוא אומר בסך הכל, שכאשר עד אומר שמישהו קידש, ומאחר שלקדש זה דבר שיכול להיות בצניעות, מאמינים לאדם כזה. אם היה אותו דבר שהוא היה אומר שראה חופה וקידושין, אולי באמת לא היו מאמינים כש

ר' יצחק: אנשים אחרים אומרים **"לא ראינו"**. מדוע אינני יודע.

ר' יואל אשר: נראה לנו שהחידוש של ההלכה הוא זה ש

ר' יואל אשר: **"יצא עליה קול שהיא מקודשת לפלוני**. וזה אותו קול חזק, אותה שמועה בעיר שנתקדשה לאחר. ומה עושים אז? **אחד כותב גט ואחד כונס, בין הראשון בין האחרון, כי שניהם אותה חומרא ואחד לא**

ר' יצחק: חזק יותר מהשני.

סבלונות — מקום שנהגו

ר' יואל אשר: אומר הרמב"ם עכשיו הלכה חדשה. כבר למדנו קודם על סבלונות, מתנות שנותנים לכלה. פעם היה, היו מקומות שנהגו לתת לפני החתונה מתנות, זה היה רק אחרי החתונה.

ר' יצחק: וזה היה שסבלונות עצמם אינם קידושין, אלא זה יכול להיות ראייה.

ר' יואל אשר: הסבלונות שולחים על דעת הקידושין. כאן נראה שיש בזה מנהגים. **מקום שנהגו לשלח סבלונות לארוסה אחר שתתארס**, אחרי הקידושין, ובאו עדים שראו שהביאו סבלונות. לא היו עדים שראו את הקידושין, אבל עדים כן ראו כששולחים סבלונות. אז אפשר לחשוב שזו ראייה מספקת, עדים מספיקים, שהיא קיבלה קידושין, כי היא מקבלת הרי סבלונות, וזו ראייה. אז באמת כך, **חוששין לה שמא נתקדשה**, אבל מובן רק לחומרא, **וצריכה גט מספק**. אומר הרמב"ם, **אף על פי שרוב אנשי העיר אין משלחין אלא קודם האירוסין**, אבל מאחר שזה מקום שנהגו, יש מנהג כזה בעיר, מספיק כדי לחייב גט מספק. לא הולכים בזה אחר רוב. אומר הרמב"ם, **מקום שנהגו כולם לשלח**, זה רק כשיש רוב, אבל עדיין יש מספיק אנשים שעושים אחרת, ממילא זה יכול להוליד חשש. אבל מקום שכולם שולחים את הסבלונות תחילה ואחר כך מקדשין, אז אין צריך לחשוש. **וראו את הסבלונות אין חוששין לה**, כי אולי מאוחר יותר לא יקרו קידושין.

כתובה — הוחזק שטר כתובתה

יש מה שכבר למדנו קודם, שכשאומרים שמישהו הולך להתקדש, זה אף פעם לא ראייה. **הוחזק שטר כתובתה**. אנחנו נלמד כך.

ר' יצחק: דבר חדש שיכול להיות כמו יותר טוב מקול.

ר' יואל אשר: פירוש זה אישה, אנחנו לא יודעים שהיא אשת איש, אבל אנחנו כן יודעים שיש לה כתובה עם איש.

ר' יצחק: הוחזק,

ר' יואל אשר: הוחזק פירושו שאישרו את הכתובה. כלומר, ****אם דרך מקצת אנשי המקום שמקדשין ואחר כך כותבין, **אם במקום הזה יש נוהג שחלק מהאנשים נותנים את הכתובה אחרי הקידושין, הרי שיש כאן גם את הראיה, את החשש שיש לה כתובה, אולי היא כבר קיבלה קידושין. אז **חוששין לה** שהיא כבר קיבלה קידושין. אומר הרמב"ם, ****אף על פי שאין שם סופר. **הרי שיש כאן תירוץ מעשי. מישהו יאמר שהסיבה שהאדם נתן כתובה היא משום שבמקום אין סופר. ובדיוק היה, הוא בדיוק מצא סופר שהיה זמין, אז הוא מהר וכתב****

אשה שאמרה נתקדשתי וחזרה בה — סיום פרק ט'

הלכה: אשה שאמרה נתקדשתי וחזרה בה, ונתקדשה לאחר

ר' יצחק: כי למעשה היא סוברת שאינה מקודשת. לכתחילה חוששים, אבל לא בדיעבד.

עכשיו, אם אומרת חדש... עכשיו, עד עכשיו למדנו שאישה, רואים שלאישה יש נאמנות על עצמה שנתקדשתי או לא נתקדשתי, אם יש חשש זו בעיה.

עכשיו, יש מקרה, בעצם, שתי ההלכות האחרונות מדברות על אישה שחזרה בה. היא אמרה נתקדשתי,

ר' יואל אשר: ואחר כך, ולאחר זמן, היא קיבלה קידושין מאדם אחר.

אז אם נתנה אמתלא לדבריה, אם היא נותנת תירוץ טוב, היא אומרת שמה שאמרה מקודשת אני, התכוונתי לומר שהאיש הולך לתת לי קידושין, אינני יודעת. לא, לא,

ר' יצחק: זה תירוץ טוב, היא לא רצתה שפלוני.

ר' יואל אשר: אבל אם לא נתנה אמתלא, היא ניסתה, אבל אין בו ממש, זה לא תירוץ טוב. בית הדין לא קונה את זה. הרי זו אסורה, וקידושי שני קידושי ספק, לפיכך נותן לה גט, ותהא אסורה עליו ועל הכל עד שיבוא ארוסה.

תהיה אסורה עליו על האיש הזה, כי הרי היא אמרה נתקדשתי. ועל הכל עד שיבוא ארוסה. הדרך היחידה להיות מותרת, אם יבוא מישוה ויודה,

ר' יצחק: כלומר האיש יבוא ויאמר נתקדשתי, יוכל להיות איתה.

הלכה: אשה שאמרה אשת איש אני וחזרה ואמרה פנויה אני
ר' יואל אשר: אומר הרמב"ם הלאה, וכן האשה שבאת ואמרה אשת איש אני. ואחר כך היא חזרה בה פנויה אני, אם נתנה אמתלא לדבריה ויש בדבריה ממש הרי זו נאמנת.

ר' יצחק: אני חושב שהמעשה הרגיל הוא שפלוני בא ואמר אולי תרצה שידוך? אומר, לא, אני כבר נשוי. והיא לא אמרה אמת, היא אמרה כי היא לא רצתה את הטרדנות של פלוני.

ר' יואל אשר: לא, אני חושב שההלכות בדיוק הן כנראה מעשיות מאוד. אישה הרבה פעמים אומרת אני נשואה כי היא לא רוצה **ר' יצחק:** שאיש יטריד אותה.

עד כאן פרק ט'.

ר' יצחק: אנשים נותנים קידושין בצנעה. אבל אנשי חצר לא פירשו עדים, אנשי חצר פירשו אנשים שהיו צריכים לשמוע שמתרחשים אירוסין.

ר' יואל אשר: כמו ששני קולות יש להם הכחשה זה לזה, בסדר, זה קטן.

ר' יצחק: כי אני לא מאמין שיש דבר כזה אצל עדי קידושין הכחשה,

ר' יואל אשר: לא שמעתי אולי.

עד אחד אומר מקודשת

ר' יואל אשר: בסדר, מה קורה במצב כזה? אמר עד אחד, לא שני עדים. **עד אחד אומר מקודשת היא זו, והיא אומרת לא נתקדשתי, הרי זו מותרת,** כי עד אחד מקבלים אנו, והיא יש לה נאמנות כמו תמיד. מה זה אומר? עד אחד הוא חלש יותר מקול. **עד אחד אומר מקודשת ואחד אומר אינה מקודשת,**

ר' יצחק: אז יש בעיה,

ר' יואל אשר: אז לא תנשא. מדוע?

ר' יצחק: כשהיא יודעת יש לה פתחון פה. אם יש סתם מחלוקת שני עדים,

ר' יואל אשר: אז את לא נתקדשתי שלה מאמינים כאן.

ר' יצחק: לכתחילה, היא לא אומרת לא נתקדשתי,

ר' יואל אשר: היא אומרת "ראה יונש".

ר' יצחק: כן, שוב, לא תנשא לכתחילה, אבל אם נשאת לא תצא. מדוע לא תצא? כי למעשה היא סוברת שאינה מקודשת. לכתחילה חוששים, אבל לא בדיעבד. עכשיו, אם אומרת אישה מקודשת אני, **ר' יואל אשר:** כלומר,

ר' יצחק: עד עכשיו למדנו שאישה, רואים שלאישה יש נאמנות לומר שהיא מקודשת או לא מקודשת, אם יש חשש זו בעיה. עכשיו, יש מקרה, בעצם, שתי ההלכות האחרונות מדברות על אישה שחזרה בה,

אשה אומרת נתקדשתי וחזרה — אם נתנה אמתלא

ר' יואל אשר: היא אמרה נתקדשתי, ולאחר זמן היא קיבלה קידושין מאדם אחר. אז אם נתנה אמתלא לדבריה, אם היא נותנת תירוץ טוב.